

Károli Gáspár Református Egyetem

Tanítóképző főiskolai Kar

Pedagógusképző Intézet

A FILMZENE SZEREPE AZ ÁLTALÁNOS ISKOLAI ÉNEK-ZENE ÓRÁKON

Készítette:

CSÓKA TAMÁS

Tanító szakos hallgató

Témavezető:

DR. CSONTOSNÉ DR. BUZÁS ZSUZSA

Főiskolai adjunktus

Tartalomjegyzék

Ábrajegyzék.....	1
Táblázatok jegyzéke:	2
1. Bevezetés.....	3
2. Elméleti háttér	5
2.1. A netgeneráció jellemzői.....	5
2.2. A motiváció és a flow szerepe a zeneoktatásban	6
2.3. A médiaműveltség.....	7
2.4. A zenei percepció és hallásfejlesztés	7
2.5. A Nemzeti alaptanterv (2020) ének-zene tanórákra vonatkozó előírásai.....	10
2.6. A kutatásban szereplő filmzenei tartalom bemutatása	13
3. A kutatás.....	18
3.1. A kutatás kérdései és hipotézisei	18
3.2. A kutatás módszerei, eredményei	19
3.2.1. A minta.....	19
3.2.2. A mérőeszköz bemutatása	20
3.2.3. A zenei teszt eredményei.....	22
A filmzene részteszt eredményei	23
3.2.4. A kérdőív bemutatása.....	28
3.2.5. A kérdőív eredményei	28
4. Összegzés	36
5. Felhasznált irodalom.....	38
Elektronikus cikkek, tartalmak:	38
Egyéb források:.....	40
6. Mellékletek.....	41

Ábrajegyzék

1. ábra. A lakóhely típusa (%p).....	20
2. ábra. Az anyák iskolai végzettsége (%p)	20
3. ábra. Az apák iskolai végzettsége (%p)	20
4. ábra. A tesztfelvétel folyamata.....	22
5. ábra. A tesztfelvétel folyamata.....	22
6. ábra. A filmzenék ismertsége évfolyamonként (%)	24

7. ábra. A filmzenék kedveltségének eloszlása (%)	25
8. ábra. A digitális játékokkal kapcsolatos felmérés eredményei (%p).....	25
9. ábra. A popzenékkal kapcsolatos felmérés eredményei (%p).....	26
10. ábra. A klasszikus zeneművek ismerete (%p).....	27
11. ábra. A klasszikus zenék kedveltségének eloszlása (%).....	27
12. ábra. Az ének-zene órák kedveltsége (%p).....	28
13. ábra. A legutóbbi félévben kapott jegyek eloszlása (%p).....	29
14. ábra. Az ének-zene órák részterületeinek kedveltsége (%p.).....	29
15. ábra. Az ének-zene órai zenehallgatás időtartama (%p).....	30
16. ábra. Az énekóra jellemzése a diákok szerint (%p.).....	30
17. ábra. A YouTube otthoni használatának időtartama (%).....	32
18. ábra. Az ének-zene órák zenehallgatási anyagának megítélése (%p.).....	34
19. ábra. Játék digitális eszközökön (%p.)	35

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat. A minta korcsoportonkénti elemszáma és nemek szerinti eloszlása (%p).19	
2. táblázat. A teszt felépítése.....	21
3. táblázat. A teljes teszt és a résztesztek megbízhatósága.....	22
4. táblázat. A résztesztek közötti korrelációs együtthatók a teljes mintán	23

1. Bevezetés

„Ha hajót akarsz építeni, ne azzal kezd, hogy a munkásokkal fát gyűjtetsz, és szó nélkül kiosztod közöttük a szerszámokat, és rámutatsz a tervrajzra. Ehelyett először keltsd fel bennük az olthatatlan vágyat a végtelen tenger iránt.”

(Antoine de Saint-Exupéry)

Vizsgálatom témájául a filmzene műfajának megjelenését választottam az általános iskolai zeneoktatásban. A filmzene és a médiaműveltség témakörei már régóta foglalkoztatnak és felmerült bennem az a kérdés, hogy hogyan is vizsgálhatóak ez a témakörök, mivel jelenleg egy átlagos általános iskolai ének-zene órára kevésbé jellemző az, hogy a tanulók filmzenét is hallgatnak. Előfordul, hogy az iskolai szünetek előtti utolsó napokban egy-egy filmet megnéznék a gyermekek délután a napköziben, rendszerint rajzfilmet, családi vagy egyházi témájú gyermekeknek szóló filmeket, ugyanakkor a média e műfajának tudatos tanórai alkalmazása, a *filmpedagógia* nem jellemző a hazai oktatásra.

Vizsgálatom témáját a koronavírus időszak előtt választottam ki és kezdtem el tanulmányozni. Az elmúlt két évben az IKT eszközök ének-zene órai használata felértékelődött, elsődlegessé vált a tananyagok átgondolása is, valamint új pedagógiai módszerek és digitális taneszközök integrálódtak az általános iskolai zeneoktatásba is (Jakab, 2014).

A művészeti nevelés koncepciója igen tág. A Nemzeti alaptanterv (2020) szerint a művészeti nevelés témakörébe tartoznak az ének-zene, a vizuális kultúra, a dráma és színház, a mozgóképkultúra, valamint médiaismeret tantárgyai is. A médiapedagógiára jellemző a kapcsolódó készségek hatékony fejlesztése, ahol a tanulók maguk is alkotóvá válnak, ami által még motiválabb és élményszerűbb lehet számukra az elsajátítás és képességfejlődés folyamata.

Az ének-zene kedveltségében, a többi tantárgyhoz hasonlóan a pedagógus szerepe döntő. A zeneművészet és az aktív zenélés iránti motivációt tehát jelentősen befolyásolja a tanár személyisége, valamint a figyelemhez és a tanuláshoz szükséges elsajátítási motivációt is a pedagógus-tanuló kapcsolat jellemzői alakítják (Jakobicz, Wamzer és Józsa, 2018). Gyakorta a tanulók jobban ismerik a nekik szánt média-tartalmakat, filmeket és filmzenéket, mint az ének-zene tanáraik, ezért lenne nagyon fontos, hogy a pedagógusok a folyamatosan megújuló zenepedagógiai ismereteik és képességeik mellett nyitottak és elfogadóak is legyenek (Mrázik, 2006).

A NAT (2020) javaslata, valamint a netgeneráció jellemzőinek ismerete alapján felvetődött bennem az a kérdés, hogy az iskolában miért nem hallgatnak tanulónk igényes filmzenét is. A lehetséges válaszlehetőséget dolgozatomban egyes fejezeteiben külön tárgyalom. Dolgozatomban elméleti háttérben a tanulási motiváció és az áramlatélmény jelentőségét mutatom be az ének-zene órákkal kapcsolatban. Néhány olyan kutatást részletezek, amelyek a tanulók zenei attitűdjével, zenehallgatási szokásaival kapcsolatosak. Vizsgálom azt, hogy miért fontos a zenehallgatás, milyen képességeket fejleszt és miért is van szükség a fiatalok művészeti nevelésére.

Az ének-zenéhez kapcsolódó oktatási anyag kérdésköréről a Nemzeti alaptanterv (2020) alapján a 2.5. fejezetben írok. A legújabb, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet által kiadott 7. és 8. évfolyamos ének-zene tankönyvekben már kis mértékben jelen van a filmzene műfaja, például *A nagy ho-ho-ho horgász* című rajzfilm vagy a hippy-korszakot bemutató, 1979-es megjelenésű *Hair* című musical betétdalai. A 2.6. fejezetben írok a filmzene koncepciójáról, illetve részletezem a kutatásomban szereplő filmzenei tartalmakat. Kutatásom eredményeit a 3. fejezetben mutatom be, amelyben írok a vizsgált felső tagozatos tanulók filmkultúrájának jellemzőiről, a digitális technológia térnyeréséről mindennapjaikban, illetve vizsgálom azt, hogy milyen filmeket, videókat esetleg egyéb tartalmakat fogyasztanak diákjaink szabadidejükben, mindezeket milyen gyakorisággal.

Kutatási témámat azért választottam, mivel egyedi és aktuális témakörrel szerettem volna foglalkozni, amellyel talán hozzájárulhatok mind az iskolai zeneoktatás, mind a saját ismereteim és tudásom szintjének fejlődéséhez. Ismereteim szerint hasonló jellegű, a filmzenét középpontba helyező empirikus kutatás a választott, felső tagozatos korosztály körében eddig nem történt még hazánkban. Vizsgálatommal ezt a hiányt is szeretném pótolni.

2. Elméleti háttér

2.1. A netgeneráció jellemzői

Mai modern korunkat, a 21. századot információs túltelítettség jellemzi, amely szerint egy nap alatt olyan sok információ érheti az embert, mint néhány száz évvel ezelőtt egy teljes élet során (Nemes, 2019). Problémát jelenthet, hogy alig ismert a média, a film, vagy a filmzene pedagógiai vonatkozásaival foglalkozó releváns szakirodalom, pedig mindezek több területet is érinthetnek az oktatásban, például a mai generáció jellemzőit, vagy szokásait.

A netgenerációra jellemző, hogy szabadidejüket általában az otthonukban online töltik, szimultán több médium felhasználójaként. Bátrak, kezdeményezők, kevésbé kételkednek saját képességeikben és korlátaikban, valamint praktikus szemlélet jellemzi őket. Motivációs struktúrájuk elemei szerint beleszülettek az internet világába, amely az emberi kapcsolataikat és kommunikációjukat és egyben identitásukat is folyamatosan alakítja. Az Alfa generáció a legfiatalabb, a 2010 után születettek korosztálya, róluk kevés információ áll rendelkezésünkre. Több helyen az „*új, csendes*” generációként említik, mivel családi és óvodai magatartásukra a korábbiakhoz képest csendesebb, visszafogottabb viselkedés jellemző, ugyanakkor egyes tagjainál az agresszió erősödése is sajnos megfigyelhető (Székely, 2012).

A most végzett pedagógusok, illetve a pedagógusjelöltek az ún. a Z generáció tagjai, akik az IKT eszközöket a mindennapjaikban már alapvető biztonsággal és természetességgel kezelik. A tanulók elsajátítási motivációját és az aktív zenélés iránti attitűdjét megerősíti, ha az ének-zene órákon IKT eszközöket is alkalmaznak (Buzás, 2017; Szabó, 2018). A 2020-as Nemzeti alaptanterv az ének-zene órákkal kapcsolatban sürgeti, hogy a korábbtól eltérően a megváltozott technológiai igényekhez alkalmazkodjanak a zenepedagógusok is. A zenehallgatáshoz kapcsolódóan gazdag médiatartalom érhető el online, amely változatos módon alkalmazható például a különböző interpretációk összehasonlítására vagy kiválasztására.

A 20. és 21. századokra jellemző digitalizáció miatt a tanári szerepkör, a tanórai munkaformák és a pedagógiai módszerek folyamatosan átalakulnak, az oktatással kapcsolatos digitális eszköztár is intenzíven bővül. A mai generáció tanításánál ezért fontos újabb, motiváló zenepedagógiai módszerek alkalmazása a zenei órákon is. Jellemzően egyre több iskolában van interaktív tábla, ugyanakkor sokszor már a beüzemeltetésük is problémát jelent a pedagógusok számára.

A zenepedagógia célja, hasonlóan a többi tantárgyhoz, nem csupán a szaktárgyi tudás közvetítése, hanem egy olyan rugalmas gondolkodásmód kialakítása, amely által a diákok önálló problémamegoldásra és tanulmányi felelősségvállalásra is képessé válnak (Baráth és Bekényi, 2013).

2.2. A motiváció és a flow szerepe a zeneoktatásban

Ha ének-zene órai tartalmakkal foglalkozunk, sajnos nem mehetünk el szó nélkül amellett a tény mellett, hogy az énekórák presztízse igen alacsony a felső tagozatos oktatásban. Véleményem szerint egyrészt sokan nincsenek tisztában a zeneművészet személyiségformáló hatásaival, másrészt a tanulók sokszor motiválatlanok e tantárgy tanulásában. A dolgozatom egyik célja az, hogy olyan új utakat keressek, amelyekkel még érdekesebbé, élvezhetőbbé, és élményszerűvé tehetjük az ének-zene órákat, vagy legalábbis annak zenehallgatással kapcsolatos részét. Miért is fontos ez? *„Az ének-zene oktatás legfőbb neuralgikus pontját az órákon tapasztalható általános motiválatlanság jelenti. Flow kérdőív alkalmazásával folytatott vizsgálati eredményeink szerint az irodalom- és a matematikaórákkal való összehasonlításakor a legkevesebb pozitív élmény, a legtöbb szorongás, valamint a legtöbb unalom és apátia az énekórákhoz kapcsolódik”* (Janurik, 2009).

Felső tagozatos diákok körében (N=140) végzett felmérés alapján (Janurik és Józsa, 2018) a zenei motiváció igen alacsony, mindez az egyes ének-zene órai tevékenységtípusok kedveltségétől (zenehallgatás, éneklés vagy kottaolvasás) függ, illetve diákok zenei fejlődéshez fűződő meggyőződésétől. Elsődleges a megfelelő tanulói motiváció és attitűd kialakításában a flow, azaz áramlatélmény, amelyet Csíkszentmihályi (2007) a tökéletes élményként jellemez. Az elégedettséget és örömrészt kiváltó flow bármilyen koncentrált tevékenység során kialakulhat, leggyakrabban ezek az olvasás, a zenehallgatás, a sport, vagy egy film megtekintése, és ide tartozhatnak az éneklés és az aktív zenélés örömteli folyamatai is. A zenei órákon tehát talán a legkönnyebben lehetne megvalósítani a flow-élményt, mivel a zenehallgatás, az éneklés, illetve általában az aktív zenélés kiválthatja azt. Sajnálatos módon ennek ellenére az énekóra az egyik legkevésbé szeretett tantárgy a 10-14 éves tanulók körében.

A felső tagozatos tanulók számára a zenehallgatási anyag kiválasztásánál meghatározó szempont a korosztály számára előírt zenei követelmények figyelembe vétele az elsajátítandó tudás és képességek szempontjából. Fontos, hogy a tananyaggal a megfelelő tempóban haladjunk, és a legjelentősebb zenei tartalmakat megismerjék és elsajátítsák a diákok (Nagyné, 2017). A zenei órák során kiemelt cél mindemellett az, hogy a diákok motivációja megfelelő legyen, valamint az áramlat-élmény is megvalósuljon.

2.3. A médiaműveltség

Az OECD-PISA vizsgálatokhoz kapcsolódó tudás-, és ismeretformákat angolul a *literacy* definíciójával jelölik, ami az írástudás, a műveltség, illetve a kultúra fogalmait is magában foglalja. A műveltség általában olyan fontos készségeket, képességeket, tudást és társadalmilag fontos ismereteket jelöl, amelyek az oktatáson túl is értékesek (Csapó, 2009).

A médiaműveltség, a digitális-, és a vizuális kultúra is a multimodális írástudás körébe tartozik. Legfontosabb alkotóelemei a kritikai gondolkodás, a kommunikáció, vagy a megértés (Koltay, 2009). Az egyes részek fejlesztésével a tanulók képesekké válhatnak a média kritikus tartalomelemzésére (Dóra, 2017). A médiatudatosság azért is fontos, mivel a filmpedagógia szempontjából meghatározó a stabil értékítélet.

2.4. A zenei percepció és hallásfejlesztés

A zenei feldolgozás alapja a zenei hangok érzékelése és észlelése. Koelsch (2014) a zenei percepciót így definiálja: „*A zenei percepció magában foglalja az akusztikus jel analizisét, a hangközviszonyok és a zene szintaktikai és szemantikai feldolgozását, valamint a zene által kiváltott (pre)motoros tevékenységeket*”. A zenei észlelés hat az érzelmekre, aktiválva többek közt a vegetatív idegrendszert, a hormon-és az idegrendszert. A zenei észlelés alapját az akusztikus (hallott) információ dekódolása képezi. A zenei észlelés területeinek megismerése különösen fontos a zenei képességek szempontjából, amelyek szenzitív szakasza már a születés előtt megkezdődik és fejlődésük a legtöbb esetben 8-10 éves korig dinamikus, illetve az érzékeny periódus végét elérve, körülbelül 12 éves kortól már nehezebben fejleszthető (Benedekfi és Buzás, 2016). A zenei észleléssel kapcsolatban hét észlelési területet érdemes elkülöníteni, melyek a következők: (1) a zenei idő, (2) a dinamika, (3) a hangmagasság, (4) a hangközök, (5) a harmónia, (6) a dallam és (7) a hangszín észlelését.

A zenehallgatás tehát igen komplex folyamat, szükséges hozzá a zenei képességek intenzív fejlesztése, amennyiben valóban tudatos zenehallgatót szeretnénk nevelni. Az egyes képességek például a hangszínhallás fejlesztése már óvodás korban elkezdődik a különböző zörejhangok és hangszerek segítségével, majd alsó tagozatban folytatódik a hangszerek, hangszercsoportok és zenei együttesek megismerésével. A belső tudati aktivitás képességének fejlesztése szintén az óvodában kezdődik az énekléssel vagy élő hangszerrel. Ennek a képességnek a segítségével tudjuk a zenei történeteket megfigyelni (Laczó, 1984). A figyelem fejlesztése szintén megvalósul a zenehallgatás során. Ügyelni kell a fokozatosság elvére, tehát a megfelelő zenei anyag időtartamát fokozatosan növeljük (alsó tagozaton kb. 5-6 perc, míg

felső tagozaton kb. 10 perc). A zenei emlékezetet és gondolkodást a különböző zenei összetevők megfigyeltetésével és összehasonlításával lehet fejleszteni.

Érdemes átgondolni azt is, hogy mennyi időt lenne jó zenehallgatásra fordítani egy óra folyamán. Éneklésre általában az óra idejének 50-60%-a, a képességfejlesztésre 20-30% és a zenehallgatásra 10-20% javasolt (Pappné, 2007). Ha nem lehetséges minden órán zenét is hallgatni, akkor legalább minden második vagy harmadik órán valósuljon meg (Laczó, 1984). Módszertani szempontból a zenehallgatás akkor helyes, ha az ismert tartalmaktól az ismeretlenek felé haladunk. Az egyszólamtól a többszólamig, az ismert népdaltól a műzene felé, a századunkból a korábbi korok irányába, illetve a rövidebbtől a hosszabb zeneművekig. Laczó (1984) szerint egy művet több órán keresztül is elő lehet venni más és más zenei tartalmakhoz kapcsolódva. Ahhoz, hogy a zenehallgatás elérje a célját, figyelembe kell vennünk többféle tényezőt. Ilyen a zenehallgatás légköre, amelynek nyugodtnak és csendesnek szükséges lennie. Majd a feladatunk az érdeklődés felkeltése, a motiváció elősegítése a hallgatásra kiválasztott zenemű megfelelő hangulati előkészítésével, beszélgetéssel, a társművészetek bevonásával. Itt a pedagógus mesélhet a műről, a zeneszerzőről, a zenetörténeti korszakról, tehát egyszerű, a tanulók számára érdekes információkat oszt meg a művel kapcsolatban akár digitális táblát alkalmazva.

A következő lépés a zene(részlet) megismerése, amikor a művet megfigyelési szempontok nélkül hallgatják meg a tanulók, közben megfigyeljük spontán reakcióikat, végül meghallgatjuk a tanulók reakcióját, véleményét. A harmadik lépés a zene(részlet) feldolgozása, melynek során kijelöljük a megfigyelési szempontokat, újra meghallgatjuk a zenét, majd pedig a megfigyelési szempontokat beszéljük meg. Az összefoglalás során újabb zenehallgatás történik, mivel a tanuló a megbeszélte megfigyelési szempontok miatt a zene több részletére is már tudatosan képes figyelni.

Lényeges, hogy a pedagógus alaposan készüljön fel az órai zenehallgatásra. Érdemes az óra előtt meghallgatni több előadást is a zeneműből, illetve tanulmányozni a kapcsolódó zenetörténeti és történelmi korszakot a társművészetek szempontjából is (Oroszné, 1999). Ha ezt a néhány alapelvet betartjuk és a zenehallgatás anyagát is jól megválasztjuk, akkor a tanulók nagyszerű zenei élményben részesülhetnek ének-zene óráinkon.

A zenehallgatás anyaga, ezen belül a filmzenei tartalom alkalmas a különböző hangfajták, hangszínek, hangszerek és zenei együttesek megismertetésére. Az emberi hang a hangulatok és érzelmek színes és gazdag tárházát képes bemutatni, a szólóének mellett a különböző kórusfajták megismerésére is kiválóan alkalmas a filmzene. A felső tagozatos diákok számára például a *Mindenki (Sing)* című rövidfilmben felcsendülő kórusmű – Balázs

Árpád: Bodzavirág – is nagyszerű élményt nyújthat. A rövidfilm magyar produkcióként elsőként kapott kisfilm kategóriában Oscar-díjat 2017-ben. Nagyszerű magyar komponisták értékes filmzenéit ismerhetik meg a tanulók, például Farkas Ferenc, Ránki György, vagy a háromszoros Oscar-díjas Rózsa Miklós kompozícióit.

Felső tagozaton a különböző kórusszólamok szerepéről is tanulnak a diákok, amelyek eltérőek a homofon és polifon szerkesztésben, illetve a népdalfeldolgozásokban. A zenekartípusok mellett a különböző kamaraegyüttesek összetételével is megismerkedhetnek a tanulók, és eljuthatnak akár a hangszerelés kérdésköréhez is a filmzene segítségével. Ennio Morricone (Oscar-, Grammy-, Golden Globe-díjas olasz zeneszerző) 2005-ben a *Sorstalanság* (*Fateless*) című műhöz komponált himnuszszerű kompozícióján keresztül például mind az egyes hangszerek (orgona vagy oboa), a szimfonikus zenekar, a vegyeskar, a szólóhang (mezzoszoprán), az egyes zenei hangulatok és karakterek, vagy a *legato* játéktechnika sajátos jellemzőit is be lehet mutatni a nyolcadik évfolyamos tanulók körében. Felső tagozaton a pedagógus segítségével, ösztönzésével a diákok eljuthatnak odáig, hogy képesek legyenek megfejteni a zenemű mondanivalóját (Bodnár, Erdős és Kabdebó, 2015).

A zeneműhöz kapcsolódóan a zeneszerzőt, és a stíluskorszakot is meg lehet ismertetni a tanulókkal. Példa lehet erre Dmitrij Sosztakovics (1906-1975) a 20. század egyik legjelentősebb zeneszerzője, aki közel negyven filmzenét is komponált. Talán a legismertebb közülük a Második keringő a második jazz szvitből (1938), amely számos film és reklám zenei anyagává vált. Segítségével a keringő jellegzetességeiről lehet is beszélgetni, vagy a $\frac{3}{4}$ -es ritmikát gyakorolni.

A zenei tagolás és szerkezet felismerésére is alkalmas lehet a filmzene. Alexandre Desplat Oscar-díjas, Golden Globe-, Grammy- és Európai Filmdíjas francia zeneszerző többek között a *Király beszéde* című film zenéjét komponálta. A főcímmzene zenei szerkezete (ismétlődés, visszatérés, hasonlóságok) a hangszerelésen, tempón vagy a dinamikai zenei tagoláson kívül is jól megfigyelhető a tanulókkal.

Számos film lehetőséget nyújt a tantárgyközi megvalósítására, tehát egy film zenéjével esetleg annak tartalmára is utalva beszélhetünk a tanulókkal az adott korszakról, a kapcsolódó történelmi eseményekről, vagy irodalmi vonatkozásokról.

Az iskolai tanítási gyakorlaton a duett műfaját tanítottam a tankönyv által javasolt anyag mellett Alan Menken: *Aladdin* című rajzfilm főcímmzenéjével, a *Whole new world* című kompozícióval. Választásom többek között azért esett erre a zeneműre, mivel tanító szakos évfolyamtársaim kiválóan mutatták be ezt a darabot egy gyerekeknek szóló filmzenei koncerten, ahol az iskolások kitörő lelkesedéssel fogadták a filmzenei produkciókat élő

előadásban. A felső tagozatos tanulók számára – elsősorban a nagyobb városokban – filmzenei koncerteket is rendeznek, ahol a legismertebb filmzenék mellett kortárs magyar zeneszerzők műveivel is találkozhatnak a diákok. Példa erre Benedekfi István és testvére, Benedekfi Zoltán, aki a *Ne égesd el!* című vietnámi-amerikai filmdráma csodálatos és kifejező kísérőzenéjét komponálta, melyet a legjobb idegen nyelvű film kategóriában Oscar-díjra is jelöltek. A művet, több nagyszerű filmzenei kompozíció mellett ismerhették meg az érdeklődők. A koncert-pedagógia tehát a filmzene segítségével is megvalósulhat az ének-zene oktatás során.

“A koncertlátogató közönség kinevelése, a zenét befogadók, értőn hallók fejlesztése annak érdekében, hogy az ifjúság az általunk értékesnek vélt zenei alkotásokat elfogadja, szeresse. Olyan generációk felnevelése, akik saját koruk divatzenéjében már válogatni is tudnak, és szívesen meghallgatják a régmúlt és kortárs idők klasszikus alkotásait is”. (Nagyné, 2017).

Számos klasszikus zenemű hallható különböző filmekben, melyeknek összefoglaló táblázata folyamatosan bővülő kínálattal megtalálható a következő linken: <https://www.naxos.com/musicinmoviescomplist.asp?letter=B>.

2.5. A Nemzeti alaptanterv (2020) ének-zene tanórákra vonatkozó előírásai

A 2020-ban megújított Nemzeti alaptanterv hasonlóan a korábbiakhoz, a Kodály koncepciót állítja a zenei nevelés középpontjába, amely hazánkban a Kodály Zoltán által megalkotott filozófiát követve tevékenység-központú. A magyar zenekultúra évszázados hagyománya, hatalmas népdal kincse bőséges anyagot kínál a zeneoktatás minden szintjéhez. Zenei anyanyelvünk általános műveltségünk megalapozásának és nemzeti azonosságtudatunknak fontos tényezője. Kodály Zoltán kiemelt feladatának tekintette, hogy mindenki számára elérhető legyen a zenetanulás, a zene legyen mindenkié, tehát minden gyermek tanuljon iskolai keretek között zenét. Lehetőség szerint minden nap vegyen részt valamilyen zenei tevékenységben, legyen az éneklés, énekes játék/ tánc vagy zenehallgatás. Kodály Zoltán felismerte a zene személyiségformáló hatását, amely fejleszti az értelmet, az érzelmet, a jellemet, az akaratot, sőt a fizikai állapotot is. Kodály hitt a *kalokagáthiában*, azaz abban az antik nevelési elvben és klasszikus embereszményben, amely a testi, szellemi és lelki értékek harmonikus kapcsolatát jelenti. Szükségeseinek tartotta a zenei analfabétizmus felszámolását, tehát a gyermekek ismerjék meg a zene jelrendszerét is. Sajatítsák el a kottairás és kottaolvasás alapjait, hogy a zene még inkább ki tudja fejteni személyiségformáló hatását a funkcionális zenei műveltség segítségével.

A NAT (2020) ismerteti a zenei tevékenységek transzferhatásait, azokat a készségeket, képességeket és kompetencia-területeket, melyekre pozitív hatással van az aktív zenélés, ilyen

például a matematika, az idegen nyelv, az anyanyelv vagy akár a testmozgás is. Azok a gyerekek, akik többet foglalkoznak a zenével, a kutatások szerint kreatívabbak, kommunikatívabbak és empátikusabbak.

A felső tagozatos zenei fejlesztés fő célja az első négy évben megszerzett tapasztalatok és ismeretek tudatosítása, elmélyítése és továbbfejlesztése sokféle aktív zenei tevékenységgel, elsősorban énekléssel. A felső tagozaton kialakul a tanulók saját, élő dalrepertoárja, zeneműismerete, amely rendszerint a következőket foglalja magában: az addig megismert magyar és más népek népdalait, illetve népzeneit, a tananyagban meghatározott zeneszerzők műveit, melyeket leginkább kronológiai sorrendben, illetve történelmi, kulturális és társadalmi kontextusban is megismernek a tanulók. A hallásfejlesztés itt is kiemelt szerepet kap, ami a ritmikai és dallami ismeretek bővítésével valósul meg. A Kodályi elvekhez híven az éneklés a felső tagozaton is az első helyen szerepel az órai tevékenységek között.

A Nemzeti alaptanterv (2020) az 1-4. évfolyamokon a magyar népzeneire épít, zenehallgatási anyagnak egyszerűbb népdalokat, gyermekjátékokat javasol. A tananyagban megjelennek más nemzetekhez tartozó népzenei tartalmak, valamint klasszikus zeneművek is. Felső tagozaton a népdalok mellett nagyobb arányban szerepelnek a klasszikus zeneművek. A főbb, zenehallgatásra javasolt műveket évfolyamonként foglaltam össze a hazánkban jelenleg leginkább alkalmazott Mozaik Kiadó és az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet (OFI) által kiadott ének-zene tankönyvcsaládok alapján (1. táblázat).

1. táblázat: Az ajánlott zenehallgatási anyagok felső tagozaton

ÉVFOLYAM	MAGYAR ZENESZERZŐK MŰVEI	KÜLFÖLDI ZENESZERZŐK MŰVEI
ÖTÖDIK	Kodály Zoltán: Hány János; Székelyfónó Bartók Béla: Magyar képek Bárdos Lajos: Régi táncdal Liszt Ferenc: Manók tánca Farkas Ferenc: Régi magyar táncok- Lapockás tánc, Ugrós	J. S. Bach: Parasztkantáta: (Mer hahn en neue Oberkeet) Johannes Brahms: V. magyar tánc W. A. Mozart: Egy kis éji zene; III. Török induló A. Vivaldi: Négy évszak
HATODIK	Kodály Zoltán: Kállai kettős; Mátrai képek Bartók Béla: Magyar képek - Medvetánc Erkel Ferenc: Hunyadi László - Palotás; Meghalt a cselszövő Liszt Ferenc: 2. magyar rapszódia	Hans Leo Hassler: Gagliarda G. Friedrich Handel: Vízizene Joseph Haydn: Üstdob szimfónia W. A. Mozart: A varázsfuvola B. Smetana: Moldva Benjamin Britten: Variációk és fuga egy Purcell témára

HETEDIK	Magyar Gregoriánium (Schola Hungarica) Bakfark Bálint: Fantázia lantra Kodály Zoltán: Jelenti magát Jézus	J. S. Bach: h-moll szvit - Badinerie; d-moll toccata és fuga; Parasztkantáta Nr.16 basszus ária; János Passió - Már nyugosznak a völgyek Orlando di Lasso: Visszhang G. F. Handel: Messiás - Halleluja; F- dúr orgonaverseny I. tétel H. Purcell: Artúr király - Pásztor, pásztor Joseph Haydn: Óra - szimfónia II. tétel, fisz-moll (Búcsú) szimfónia IV. tétel W. A. Mozart: Falusi muzsikások; Figaro házassága L. van Beethoven: G-dúr zongoraverseny 2. tétel; IX. szimfónia - Örömmóda Franz Schubert: A pisztráng; A-dúr zongoraötös IV. tétel
NYOLCADIK	Liszt Ferenc: Mazeppa - részletek; XV. Magyar rapszódia Erkel Ferenc: Bánk bán - Keserű bordal; Hazám, hazám Bartók Béla: Négy szlovák népdal; Allegro Barbaro; Concerto: IV. tétel, Intermezzo Kodály Zoltán: Székelyfonó - Rossz feleség ballada, El kéne indulni, Fölszállott a páva - részletek a variációkból Kodály Zoltán: Öregek, Esti dal	W. A. Mozart: A-dúr klarinétkvintett Frédéric Chopin: g-moll mazurka Felix Mendelssohn: e-moll hegedűverseny I. tétel Antonin Dvořák: IX. Új világ szimfónia - IV. tétel Giuseppe Verdi: Aida - Bevonulási induló; Nabucco Johannes Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány Robert Schumann: Gyermekjelenetek - Álmodozás Richard Wagner: Tannhäuser - Nászinduló Pjotr Iljics Csajkovszkij: IV. szimfónia IV. tétel Georges Bizet: Carmen - Torreádor dal Claude Debussy: Gyermekkuckó - Néger baba tánca Igor Stravinsky: Petruska - Orosz tánc Carl Orff: Carmina Burana - Ó, Fortuna

Krzysztof Penderecki:
Hirosima emlékezete
George Gerschwin: Porgy és
Bess - Porgy dala (Az ínség
nálam a vagyon...)

A felső tagozatos ének-zene órák lehetőséget nyújtanak a művészetek különböző területeinek megismerésén keresztül az érdeklődés felkeltésére, az esztétikai alapfogalmak elsajátítására, ízlésformálásra, másrészt a mérlegelő gondolkodás és a minőségi alkotómunka iránti igény kialakítására (NAT, 2020).

2.6. A kutatásban szereplő filmzenei tartalom bemutatása

2017-ben, Kodály Zoltán születésének 135., halálának 50. évfordulójának évében Magyarország egyik legismertebb, klasszikus zenét sugárzó rádiója, a Bartók Rádió számos programjával Kodály Zoltánra emlékezett. Kodály Zoltán életét, zenepedagógiai tevékenységét és zeneszerzői életművét az *Évfordulók* című műsor mutatta be 11 részen keresztül. Kodály Zoltán emlékének őrzése mellett a Bartók rádió egy új műsorral is jelentkezett 2017 szeptember 4-től: a *Cine-java* című műsor a filmtörténet máig népszerű zenei magazinja lett az adón. A *Cine-java* különleges és izgalmas zenei műsor, az első hazai filmzenei magazin Ottmár Dávid és Veisz Gábor tolmácsolásában. A *Cine-java* a filmtörténet legnagyobb klasszikusainak filmzenéjét tárja a hallgatók elé, hétről-hétre körbejárja a 20-21. századi mozgókép legnagyobb hatású zeneműveit. A műsor gyakran egy-egy filmzeneszerzőre koncentrál, így megismerhetjük a híresebb alkotók munkásságát, alkotásait. A kutatásban szereplő szemelvények közül néhány szintén bemutatásra került a Bartók Rádió hullámhosszán is.

A filmzene koncepciója nehezen meghatározható, mivel az angol kifejezések használata következetlen (*soundtrack*, *film score* vagy *film music*). A meghatározás leginkább attól függ, hogy hol húzható meg a filmzene és a hangeffekt határa, illetve hogy azt, hogy a fogalmat inkább filmes vagy inkább zenés környezetben alkalmazzuk. A legszűkebb meghatározás arra vonatkozik, amikor a zenemű a kifejezetten egy film számára készült, melyet egy zeneszerző vagy egy zeneszerzői kollektíva kimondottan a filmhez komponált.

A filmzene műfaja akkor jelent meg, mikor olyan filmek kerültek a mozikba, melyekben furcsán hatott a zene hiánya (például táncfilmek, katonai parádék). A legelső filmzenei kísérleteknél a zongorista még egyáltalán nem figyelt sem az eseményekre, sem a filmek hangulatára. A 20. század első évtizedeiben a mozik már nem csak egy zongoristát kértek fel a

filmek kíséretéhez, hanem a hely méretétől függően kamara- vagy szimfonikus zenekart alkalmaztak. A zenét a karmester állította össze a klasszikus zeneművekből, amelyek témájukban, hangulatukban kapcsolódhattak egy-egy jelenethez (például a rendszerint napfelkeltéhez Edvard Grieg Hajnal-tételét alkalmazták Peer Gynt szvitből, vagy a Holdfény szonátát a romantikus epizódokhoz). Az 1910-es évektől kezdve a filmstúdiók megadták, hogy melyik jelenethez milyen komolyzenei művet javasolnak. Az első film, ami saját zenei kíséretet kapott 1908-ban készült, melyet Camille Saint-Saëns komponált. A filmzene aranykorának egyik legismertebb zeneszerzője a korábban említett magyar származású, többszörös Oscar-díjas Rózsa Miklós (1907-1995), akinek számos komolyzenei alkotása is született, például szimfóniát, hegedű- zongora és gordonkaversenyt, kamaraműveket, zongoradarabokat vagy kórusműveket komponált. Amíg az aranykorban általában egy teljes zenekart alkalmazó szimfonikus zenéket szerzők írtak filmzenéket, addig a filmzene ezüstkorában alapvetővé vált az, hogy a zeneszerző a filmen kívül is működő slágereket vagy filmzenei témákat tudjon komponálni. E korszak legismertebb zeneszerzői például Jerry Goldsmith vagy John Williams. Napjaink filmzenéire egyaránt jellemző az elektronikus és a szimfonikus hangzásvilág (például Basil Poledouris vagy Alan Silvestri műveire). Jellemzően az elismert rendezőknek önálló zenei elképzeléseik vannak, melyeket rendszerint egy állandó zeneszerző társsal szeretnek megvalósítani. Ilyenek például Tim Burton *Karácsonyi lidércnyomás* (1993) vagy *A halott menyasszony* (2005) filmjei, melyekhez Danny Elfman szerzett kísérőzenét (*Horváth és Szarka*, 2019).

Habár a film pedagógiai alkalmazására már igen korán, a múlt század első felében sor került (*Nagy*, 2002), ugyanakkor a filmpedagógia, illetve az alaposan kidolgozott, egymásra épülő, fejlesztést szolgáló filmzenei tartalom nem jelent még meg a zenei nevelésben. Vizsgálatomba azok a filmzeneművek kerültek, amelyek véleményem szerint a tanulók számára élvezetesebbek lehetnek. Felmérésem alapján a felső tagozatos diákok többsége ismeri a kapcsolódó filmeket, és látta már őket. Kutatásom során összevettem a filmzenék és az énekzene tanmenetek által javasolt klasszikus zenehallgatáshoz kapcsolódó zeneművek ismeretét, kedveltségét. A kapcsolódó YouTube linkeket azért tartom hasznosnak, mivel a számtalan elérhető feltételből mindegyikhez a legértékesebbet, legszínvonalasabbat szerettem volna kiválasztani.

Filmzenék:

A csillagok háborúja: The Main Theme – A New Hope

<https://www.youtube.com/watch?v=54hoKbTWon4>

The Imperial March

<https://www.youtube.com/watch?v=xRRtOJqB8PU>

A filmzene szerzője John Towner Williams amerikai zeneszerző és karmester. New Yorkban született 1932-ben, tanulmányait a Kaliforniai Egyetemen végezte. Számos világhírű filmzene szerzője, például a *Csillagok háborúja*, *Indiana Jones*, *Schindler listája* vagy a *Ryan közlegény megmentése*. Több alkalommal ő szerezte az olimpiai játékok zenéjének témáját, ötször nyert Oscar-díjat a legjobb eredeti filmzene kategóriában (Best Achievement in Music Written for Motion Pictures, Original Score). Továbbá hét British Academy Award-ot, 23 Grammy-díjat, négy Golden Globe-ot és három Emmy-díjat nyert eddigi munkássága folyamán. (IMDb, 2021)

A Karib-tenger kalózzai: He's a Pirate

<https://www.youtube.com/watch?v=LU8E6dUsI>

A zene Hans Zimmer és Klaus Badelt alkotása. Hans Florian Zimmer német zeneszerző, Frankfurtban 1957-ben született, zongorázni autodidakta módon tanult meg. Hétszeres Oscar, Grammy- és Golden Globe-díjas zeneszerző. Többek között *Az orosz-lánkirály*, az *Észember* vagy a *12 év rabszolgaság* filmek zenéjét komponálta.

Klaus Badelt német zeneszerző, Frankfurtban született 1968-ban. Pályafutását reklámok és mozifilmek zenéjének írásával kezdte, majd a filmzenéi miatt vált híressé. Nevéhez fűződnek, többek között a következő filmek zenéi: *Pearl Harbor – Égi háború*, *A Karib-tenger kalózzai*, *Beavatás* vagy a *Viharmadarak*. (IMDb, 2021)

Harry Potter: Hedwig's Theme

<https://www.youtube.com/watch?v=ZzZcyQzTvWs>

A kompozíciót – amely a Bartók Rádió *Cine-java* című műsorának főcímmel is egyben – a korábban bemutatott John Williams komponálta. A zenehallgatás során a mű kottáját (zongoraátíratát) is érdemes megmutatni a gyerekeknek, amit akár digitális táblán is ki lehet vetíteni. A nyolcad értékű felütést, és a 6/8-os, 3/8-os ütemmutatókat a bécsi klasszikához kapcsolódóan ismerik meg a tanulók a hatodik évfolyamon. Esetleg kottakép követetéssel megfigyelhető a pontozott ritmika, illetve a páros-páratlan lüktetés változásának bemutatása.

Oroszlánkirály: Circle of Life / Nants' Ingonyama

<https://www.youtube.com/watch?v=CF-c1K3WWg4>

A zenét Elton John szerezte, a szövegét Tim Rice írta. A művet előadta Lebohang Morake és Carmen Twillie. Sir Elton Hercules John 1947-ben Londonban született. Háromévesen

kezdett el zongorázni, tizenegy évesen pedig felvették a Királyi Zeneakadémiára. Filmzenéiről, musicaleiről és számos nagylemezéről ismert. Hatszoros Grammy-díjas, kétszeres Oscar-díjas, továbbá többszörös Golden Globe-díjas zeneszerző, zenész és énekes. Sir Timothy Miles Bindon Rice szintén Angliában született Oscar-, Golden Globe- és Grammy-díjas dalszövegíró. Elsősorban filmzenéi és musical-ek miatt vált ismertté. Több alkalommal komponált Andrew Lloyd Webberrel, együtt írták például az *Aladdin*, a *Jézus Krisztus szupersztár* vagy *A Szépség és a Szörnyeteg* filmzenéit is.

Hakuna Matata

https://www.youtube.com/watch?v=nbY_aP-alkw

Hans Zimmer írta a kompozíciót, melyben Pumba és Timon szuahéliül éneklük ezt a két szót, a *Hakuna Matata*-t, ami Kenyában mindenre választ jelent, óhajtól, sóhajtól, gondtól, panasztól, kérdéstől, valamint problémától függetlenül. Prepubertás korban számos gonddal küzdhetnek a tanulók, egy kicsit oldható a feszültségük a jól kiválasztott zeneművek meghallgatásával. A közel 30 éves rajzfilm aktualitása, hogy az elmúlt évben jelent meg 3D-s változata a magyar mozikban.

A Gyűrűk ura: The Breaking of the Fellowship

<https://www.youtube.com/watch?v=EvZM0jAeeRE>

A trilógia filmzenéjét Howard Shore szerezte. A szintén számos díjat nyert zeneszerző – három Oscar-, három Golden Globe-, négy Grammy- díj – legismertebb munkái a Hobbit-sorozat zenéi. Az általam választott öt perces felvétel 2017-ben készült Lengyelországban, egy zeneművészeti főiskola hallgatóinak előadásában hallható. A filmzene hallgatásakor beszélgethetünk a szimfonikus zenekar hangszercsoportjairól, az egyes hangszerekről. A Gyűrűk Ura című könyvsorozat J. R. R. Tolkien angol író műve. A regény a fantasy műfaj egyik alapja, így a zenemű ismertetésekor az kapcsolódó irodalomról is lehet beszélgetni.

Jégvarázs: Let It Go

<https://www.youtube.com/watch?v=L0MK7qz13bU>

A Jégvarázs 2013-ban bemutatott amerikai animációs film, melyet Chris Buck és Jennifer Lee rendezett. A *Let it go* kompozíció zeneszerzői Kristen Anderson-Lopez és Robert Lopez és eredetileg Idina Menzel éneklé, bár a filmben Demi Lovato előadásában hallhatjuk. A film többek között Golden Globe-díjat, Grammy-díjat nyert, filmzenéje pedig Oscar-díjat, a Legjobb Eredeti Dal (Best Achievement in Music Written for Motion Pictures, Original Song),

kategóriában. Idina Kim Mentzel 1971-ben született, amerikai énekes, színésznő és dalszerző. Színházi, musical karrierjéről vált híressé. A *Let it go* mezzoszoprán hangfajú, át lehet ismétetni hallgatása előtt a különböző férfi és női hangfajokat, beszélgetni az énekes műfajokról. Az angol nyelvű dalok a nyelvoktatás folyamatában is szerepet kaphatnak. Amennyiben az osztályban van ügyesebb zongorista tanuló, vagy az ének-zene tanár tud zongorázni, a művet be is lehet mutatni személyesen is. Mivel a dallam éneklése megvalósítható, angol, akár magyar nyelven is el lehet énekelni akár az osztállyal közösen, vagy szólisták közreműködésével.

A Marvel filmek néhány jellemző kísérőzenéje

Homecoming

<https://www.youtube.com/watch?v=c2rgrqEFVKc>

Guardians of the Galaxy

<https://www.youtube.com/watch?v=Kt-tLuszKBA>

Benjamin Squires fiatal filmzeneszerző 1993-ban született az Egyesült Királyságban. Nevéhez köthető például az Adele előadásában világhírűvé vált *Skyfall* című dal. A Bosszúállók (The Avengers) zenéjét Alan Anthony Silvestri komponálta. Az amerikai zeneszerző és karmester 1950-ben született, aki több zenemű komponálásában közreműködött, többek között a Forrest Gump, és a Számkivetett zenéjében is. A galaxis őrzői (Guardians of the Galaxy) zenéje bár nem a filmhez készült, ugyanakkor ez a zene a legjellemzőbb a filmre. A zene eredeti címe; *Come and Get Your Love*, melyet Redbone rock együttes komponált.

A Marvel-filmekre jellemző a színes látványvilág, a feszült cselekmény, ami általában leköti a figyelmet. A hozzájuk kapcsolódó filmzenék olyan jól megkomponált zeneművek, melyek rendszerint többféle zenei műfajt képviselnek, a komoly- és a könnyűzene műfajai is megjelennek a Marvel filmekben, ugyanakkor önálló kompozícióként rendszerint kevésbé ismertek.

2.5.8. Az alfa generáció könnyűzenei repertoárjának jellemzői

A legifjabb nemzedéket mindennap körülvevő könnyűzenei repertoárt nem javasolt az ének-zene órák anyagába beilleszteni, viszont többségük iskolapéldája annak, hogy a gyerekek szinte valamennyit ismerik. A generációra jellemző az, hogy teljes mértékben tisztában vannak az aktuális zeneszámokkal, legyen az egy videojáték, egy televíziós műsor, a YouTube, vagy a jelenleg egyre népszerűbb Tiktok csatorna egy-egy aktuális popszáma. Véleményem szerint érdemes beszélgetni a gyerekekkel ezekről a műfajokról is, esetleg az éppen aktuális zeneszámokról. A tanulók egyéniségét leginkább az általuk választott zenei stílus, zeneszám jellemzi, segít minket megismerésükben, vagy akár elfogadásukban is.

Digitális játékok zenéi, például: Angry Birds

Az Angry Birds egy 2009-ben megjelent videojáték. A videojáték zenéjét Ari Pulkkinen finn zeneszerző írta. A játékból 2016-ban animációs film is készült.

Hasonló tematikájú, digitális játékok kísérőzenéi:

Subway Surfers

Hill Climb Racing

A kutatásban szereplő könnyűzenei anyag kiválasztásánál elsősorban az aktualitás játszott szerepet. Az X-faktor az Egyesült Királyság *The X Factor* című műsorának magyarországi megfelelője. A zenei tehetségkutató 2004-ben debütált az anyaországban, majd 2010-re jutott el hazánkba is. A tehetségkutató célja az ország legjobb, legtehetségesebb énekeseinek felkutatása. A műsor hazánkban is igen népszerű, általában egymillió körüli nézőinek száma. A *Nem elég* című dalhoz kapcsolódó videóklipet is több millióan látták eddig. Számos nagyszerű hazai tehetségkutató műsort ismert, például a Virtuózok, amely egy komolyzenei tehetségkutató verseny, illetve a Fölszállott a páva, amelynek középpontjában a népművészet áll.

3. A kutatás

A kutatásomat két részben mutatom be. Az első részben a felső tagozatos tanulók zenehallgatással kapcsolatos vizsgálatáról írok. Az általam készített teszt filmzenei, komolyzenei és könnyűzenei kompozíciókat tartalmaz, amelyeket rövid bemutatás után felismerttem, illetve a tanulók adott szempontok alapján értékelték őket. A második részben egy papír alapú kérdőívet töltöttek ki a 10-14 éves diákok, melynek segítségével az énekórák részterületeihez kapcsolódó attitűdöt, zenehallgatási, filmnézési és digitális eszközhasználattal kapcsolatos szokásokat vizsgáltam, illetve a videojátékok szerepére vagy a tanórai digitális eszközhasználatra is rákérdeztem segítségével.

3.1. A kutatás kérdései és hipotézisei

A zenehallgatási teszthez kapcsolódó hipotéziseim:

1. A felső tagozatos diákok felismerik a közkedvelt filmzenéket.
2. A 10-14 éves tanulók ismerik a népszerű könnyűzenei darabokat.
3. A felső tagozatos diákok az egyes filmzenéket jobban ismerik, mint a tananyagban javasolt klasszikus kompozíciókat.

A zenehallgatási teszthez kapcsolódó kérdések:

1. Milyen mértékben ismerik fel a felső tagozatosok a filmzenéket?
2. Mennyire ismerik az aktuális könnyűzene slágereit?
3. Milyen mértékben ismerik a klasszikus zenehallgatási anyagot a felső tagozaton?

A kérdőíves kutatáshoz kapcsolódó hipotéziseim:

1. A felső tagozatos tanulók szerint az ének-zene óráik zenehallgatási anyaga kevésbé motiváló.
2. A diákok kedvelik, ha videoklip is társul a zeneműhöz annak hallgatásakor.
3. Az énekórákon kevés filmzenét hallgat a 10-14 éves korosztály.

A kérdőíves kutatáshoz kapcsolódó kérdések:

1. Milyen mértékben motiváló-e az ének-zene órák zenehallgatási anyaga a felső tagozatos diákok számára?
2. Jobban érdekli-e a tanulókat a videóklippel bemutatott zenemű?
3. Megjelenik-e a felső tagozatos ének-zene órákon a filmzene?

3.2. A kutatás módszerei, eredményei

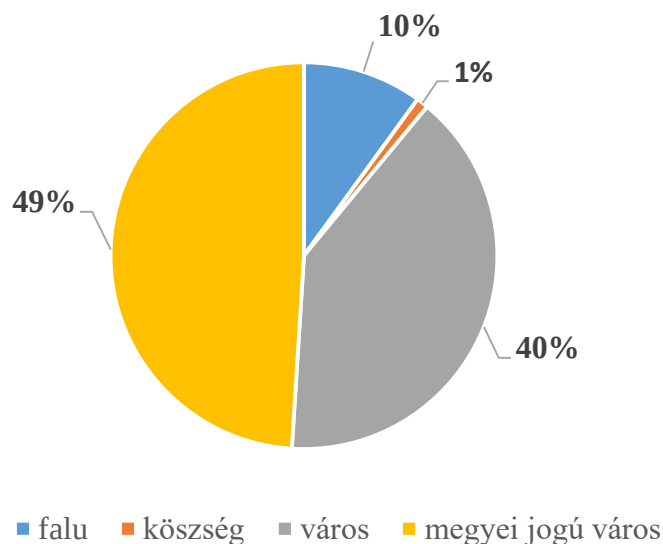
3.2.1. A minta

A kutatásomat 2019 telén folytattam a koronavírus járvány időszaka előtt, amelyben egy megyeszékhelyen közel 100, 10-14 éves tanuló vett részt (2. táblázat). A papír alapú kérdőív, illetve a teszt elején a tanulóknak hat általános, háttérváltozókkal kapcsolatos kérdést (nemre, osztály, évfolyam, település, szülők iskolai végzettsége) tettem fel.

2. táblázat. A minta korcsoportonkénti elemszáma és nemek szerinti eloszlása (%p)

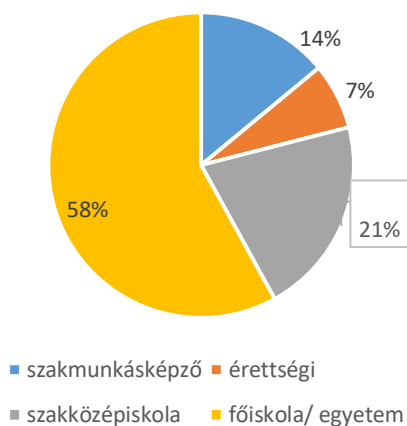
Évfolyam	N	fiú (%)	lány (%)
5.	26	41	59
6.	22	31	69
7.	25	60	40
8.	21	45	55
összesen	94	43	57

A kérdőív elején arra voltam kíváncsi, hogy a tanulók milyen típusú lakókörnyezetben élnek. Megközelítőleg felük él megyei jogú városban, sokan a közeli városokból, illetve kisebb arányban községekből, falvakból származnak (3. ábra).

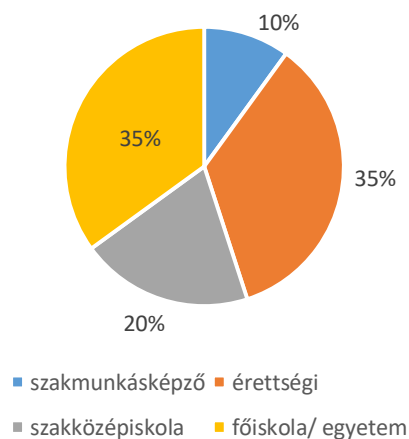

1. ábra. A lakóhely típusa (%p)

A tanulók szüleinek legmagasabb iskolai végzettségét vizsgáltam a kérdőív első részében. Az édesanyák körében a főiskolai/ egyetemi végzettség aránya a legmagasabb (58%). Az apáknál a felsőfokú végzettség kevésbé jellemző (35%), leginkább középiskolai végzettségűek (4-5. ábra).

2. ábra. Az anyák iskolai végzettsége (%p)

3. ábra. Az apák iskolai végzettsége (%p)

3.2.2. A mérőeszköz bemutatása

A zenefelismerés teszt során az általam megadott húsz művet kellett a tanulóknak felismerniük, illetve értékelniük az alábbi szempontok szerint: ismerős-e számukra vagy nem, tetszett-e nekik a zenemű, vagy nem. A teszt az elméleti háttérben részletezett filmzenei anyagokat tartalmazta,

amelyeken kívül videojátékot kísérő zenék, könnyűzene, illetve az ének-zene órákon megismert klasszikus művek is szerepeltek.

A tesztben szereplő zeneszámok:

1. Csillagok háborúja: The Imperial March
2. Csillagok háborúja: The Main Theme
3. A Karib-tenger kalózzai: He's a Pirate
4. Harry Potter: Hedwig's Theme
5. Oroszlánkirály: Circle of Life
6. Oroszlánkirály: Hakuna Matata
7. A Gyűrűk Ura: Main Theme
8. Jégvarázs: Let it go
9. Marvel: Spiderman- Homecoming
10. Angry Birds
11. Subway Surfers
12. Hill Climb Racing
13. Luis Fonsi dallam
14. L. Fonsi dallamparódia
15. X-faktor: (közös dal) Nem elég
16. Wolfgang A. Mozart: Varázsfuvola, Éj királynőjének áriája
17. Antonio Vivaldi: Négy évszak, hegedűverseny, Ősz, 1. tétel
18. Ludwig van Beethoven: 9. (d-moll) szimfónia (op. 125) zárótételéből: Örömmóda
19. Kodály Zoltán: Hány János - Kőjáték
20. Bartók Béla: Román népi táncok

Kutatásom középpontjában a filmzene műfaja áll, ugyanakkor fontosnak tartottam néhány egyéb zenei műfaj megjelenését is vizsgálni. A teljes teszt tehát négy különböző zenei területet vizsgál, a filmzenét, a digitális játékok kísérőzenéit és az aktuális popzenék ismeretét, valamint a klasszikus zene ismertebb kompozícióit. Mivel kevesebb elemszám tartozik a könnyűzenei műfajok közé, azokat egy résztesztként vizsgálom. A teszt felépítését az 3. táblázat tartalmazza.

3. táblázat. A teszt felépítése

Résztesztek	Itemszám
Filmzene	9
Könnyűzene	6
Klasszikus zeneművek	5
Összesen	20

A zenehallgatásnál a zeneszámokról természetesen előzetesen nem tájékoztattam a tanulókat, tehát arról, hogy milyen zeneművet és kitől fognak hallani, csak annyit kértem tőlük, hogyha felismerik az adott művet, akkor írják le a címét (vagy azt, hogy hol, melyik játékban vagy filmben hallották). Minden zeneszámot körülbelül fél percig hallgattak meg a tanulók,

ugyanakkor sokuknak nem volt szüksége ennyi időre sem. A tanulók a zenefelismerés tesztet, valamint a kapcsolódó papír alapú kérdőívet egy ének-zene óra, tehát 45 perc alatt töltötték ki. A teszt kitöltését végig élvezték a tanulók, teljes mértékben lekötötte a figyelmüket és izgatottan várták, hogy mi lesz a következő zenemű. Úgy gondolom, hogy a kutatásom során sikerült megvalósítanom azt, hogy a tanulók motiváltak legyenek, és megtapasztalják az örömteli flow-állapotot. Számomra különleges élmény volt megfigyelni a diákoknak a filmzenék hallgatásakor jelentkező reakcióit; a leggyakrabban a felismerés öröme és néha meglepődöttség is látszódott a tanulókon (6-7. ábra).

4. ábra. A tesztfelvétel folyamata

5. ábra. A tesztfelvétel folyamata

3.2.3. A zenei teszt eredményei

A teljes teszt reliabilitása (Cronbach-alfa=0,785) jó, tehát összességében a teszt alkalmas a zenehallgatás vizsgálatára (4. táblázat). Az altesztek közül a Cronbach- α érték a filmzene résztesztnak lett a legmagasabb (Cronbach-alfa=0,721), a klasszikus zene szubtesztnél a legalacsonyabb (Cronbach-alfa=0,474). Ennek oka lehet az itemek alacsony száma, amely a továbbiakban növelhető, illetve a területekkel kapcsolatban önálló tesztek is létrejöhetnek.

4. táblázat. A teljes teszt és a résztesztek megbízhatósága

Résztesztek	Feladatok száma	Cronbach-alfa
filmzene	9	0,721
popzene	6	0,637
klasszikus zene	5	0,474
Teljes teszt	20	0,785

A teszt belső összefüggései

A korrelációelemzés alapján, a teljes teszten és az alteszteken kapott eredmények szoros kapcsolatban állnak egymással, tehát a mért struktúra homogén (5. táblázat). A legerősebb összefüggést a teljes teszt és a filmzene részteszt között találtam ($r=0,878$, $p<0,001$). A kapcsolat szintén szoros a filmzene és a könnyűzenei szubtesztek között ($r=0,520$, $p<0,001$).

5. táblázat. A résztesztek közötti korrelációs együtthatók a teljes mintán

Változók	Teljes teszt	Filmzene	Popzene
Filmzene	0,878**		
Popzene	0,820**	0,520**	
Klasszikus	0,465**	0,196*	0,267*

A filmzene alteszt eredményei

A tanulóknak a részteszten elért átlaga 65,84%, a hozzátartozó szórásérték 19,12. Szinte minden diák felismerte a *Jégvarázs* Oscar-díjas dallamát, illetve a többi filmzene jelentős részét is igen magas arányban ismerték, például a Csillagok háborúja: The Imperial March (86%) és Az oroszláncok: Circle of Life (92%) kompozíciókat.

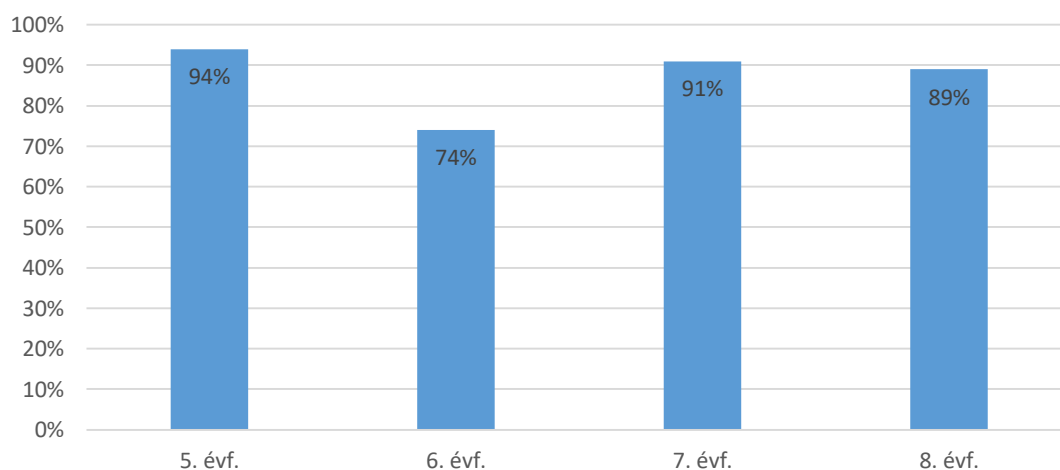
A felső tagozatos tanulók az eredmények alapján tehát ismerik az aktuális (illetve a többnyire aktuális) filmek kísérőzenéit. A legkevésbé ismertek a Gyűrűk ura (39%), illetve a Pókember: Hazatérés (14%) filmzenéi (6. táblázat).

6. táblázat. A filmzenék címének ismerete (%p)

Évf.		Teljes teszt	Csillagok háborúja	Karib tenger	Harry P.	Oroszlán király	Gyűrűk ura	Jégvar. Mar.
5.	26	75,39	88,89	83,33	83,33	94,44	72,22	100
6.	22	54,42	80,95	28,57	61,9	95,24	4,76	100
7.	25	64,76	80,00	60	86,67	86,67	26,67	93,33
8.	21	74,28	100	60	70	90,00	70	100
Telj.	94	65,84	85,94	56,25	75	92,19	39,06	98,4

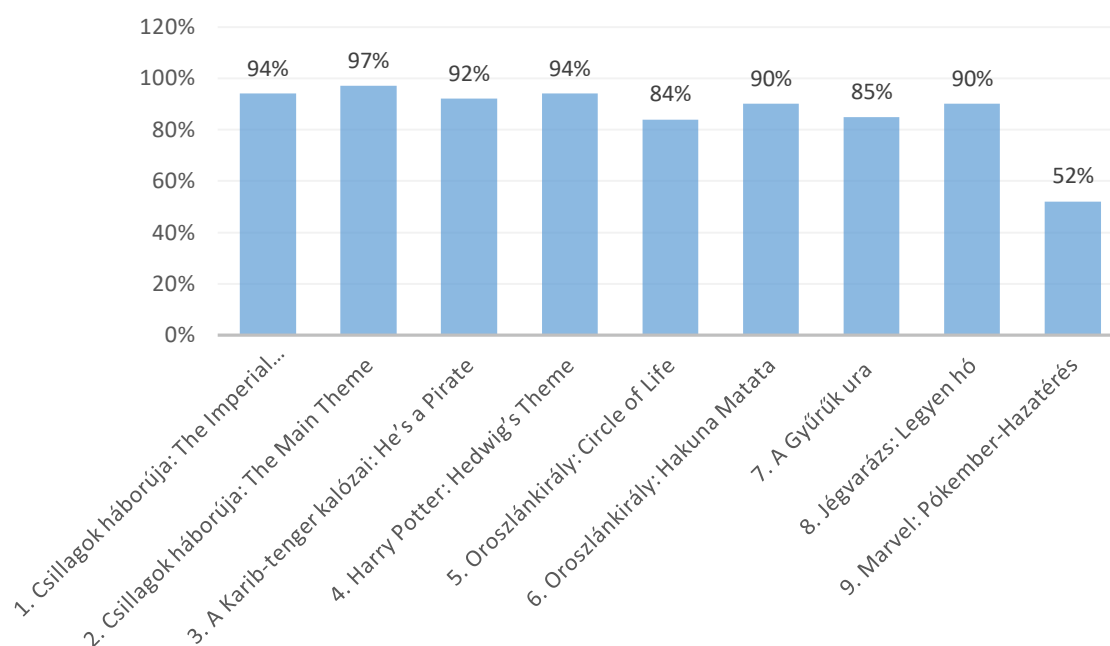
A felső tagozatos évfolyamok eredményei között nem volt szignifikáns különbség, a legjobban, az 5. évfolyam teljesített (78%). Az ötödikesek 2 művet is szignifikánsan jobban ismertek, mint az idősebb korosztály, ezek a következők: Karib tenger kalózái ($F=4,637$, $p=0,006$), és a Gyűrűk ura főcímmel ($F=11,749$, $p=0,000$).

A felsősök kérésére azt is megválaszolták, hogy ismerős-e nekik a hallott zenemű. A legismertebb filmzenék ezúttal is a Csillagok háborúja, A Karib-tenger kalózzai és a Jégvarázs kísérőzenéi voltak. A diákok átlagosan 90% körüli arányban gondolták ismerősnek a hallott zeneműveket. Az évfolyamok eredményei között szintén nem találtunk szignifikáns különbséget (11. ábra).

6. ábra. A filmzenék ismertsége évfolyamonként (%)

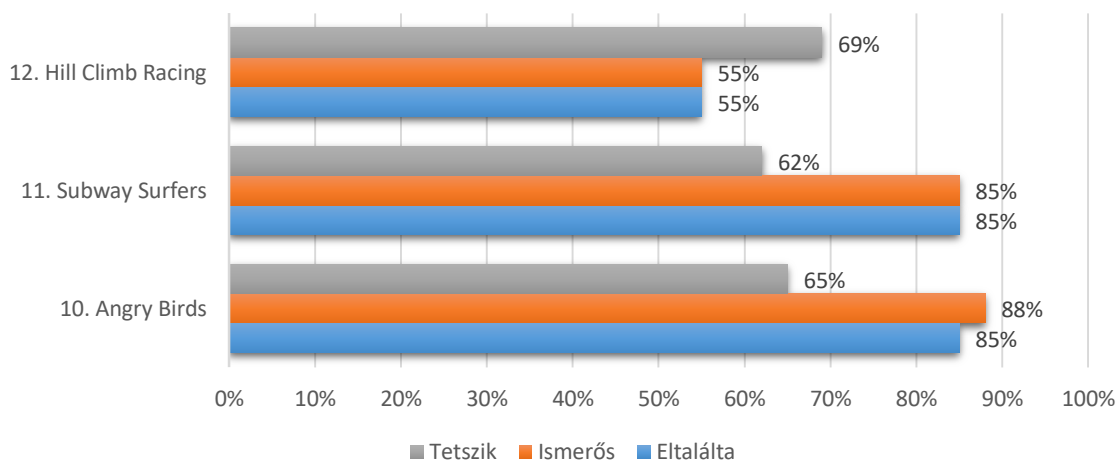
A diákok utolsó feladatként értékelték azt, hogy mennyire kedvelik a hallott filmzenéket. A műrészletekkel kapcsolatban a tanulók közel 90%-a jelölte meg, hogy nagyon tetszik neki. A legkevésbé az akció filmek zenéit kedvelték a tanulók, körülbelül a minta fele szereti a Marvel filmek kísérőzenéit (12. ábra). Összesítve a diákok 86%-a szereti a tesztben szereplő filmzenéket.

7. ábra. A filmzenék kedveltségének eloszlása (%)

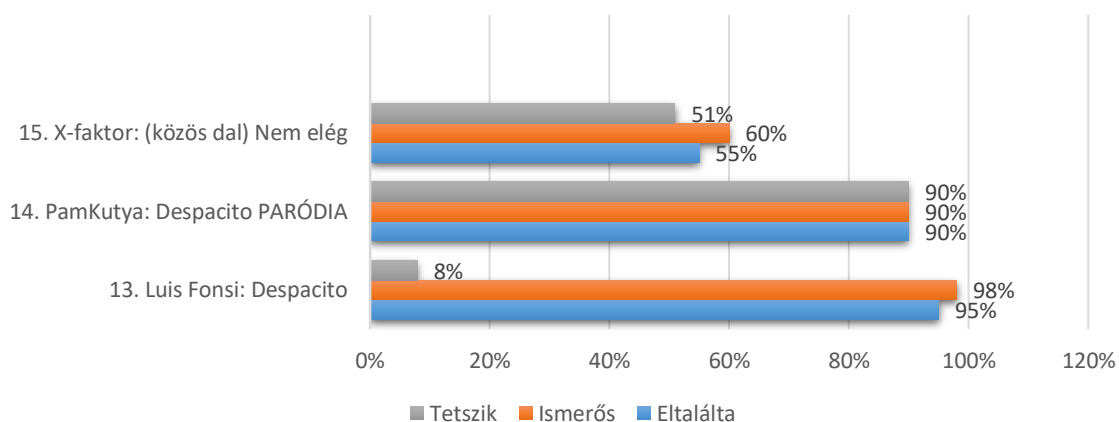
A számítógépes vagy telefonos játékok zenéit hasonlóan magas arányban ismerték fel a tanulók. Angry Birds és a Subway Surfers zenéit közel 90%-ban, ugyanakkor a Hill Climb Racing-et jóval kevesebben ismerték fel. Ez a játék autó-szimulációs játék, és mivel a kitöltők között több lány szerepelt, mint fiú, talán ennek köszönhető az, hogy kevesebben ismerték fel a dallamot (55%).

A kedvelési arány is itt lett a legalacsonyabb, ugyanakkor még így is elérte a 62%-ot (13. ábra).

8. ábra. A digitális játékokkal kapcsolatos felmérés eredményei (%p)

A minta közel 100%-a ismerte az éppen aktuális popszámot, ugyanakkor a vizsgálat alatt először jelezték a tanulók, hogy ezt a számot elutasítják (92%). A tehetségkutató műsor központi dalát szintén nem ismerték a gyerekek (14. ábra).

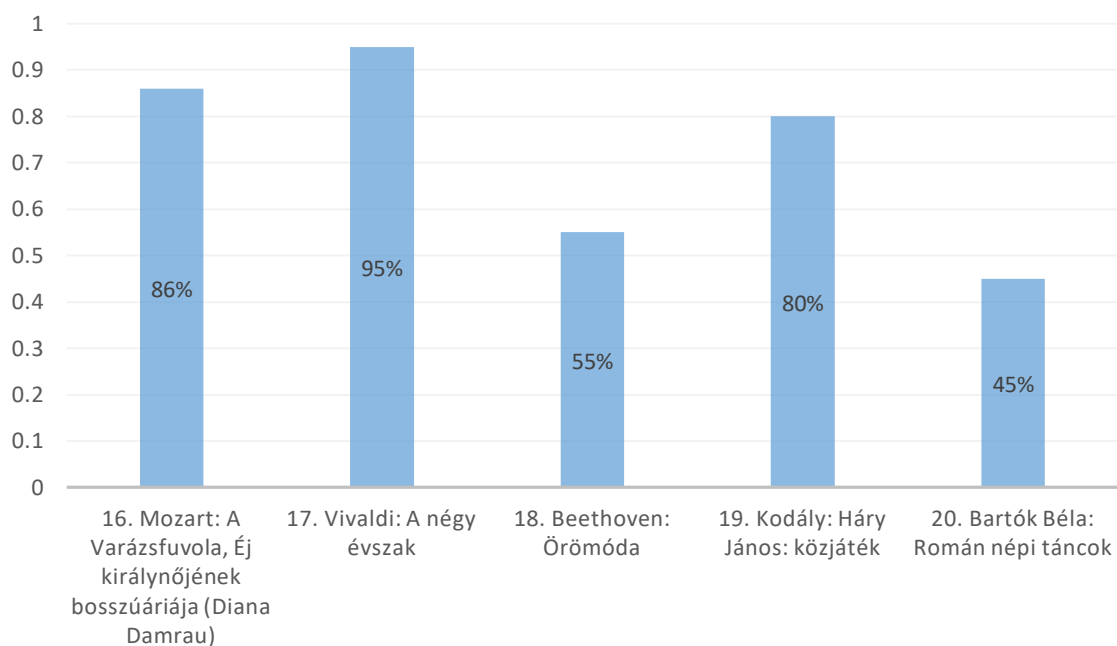
9. ábra. A popzenékkal kapcsolatos felmérés eredményei (%p)

A teszt harmadik részében az alsó tagozaton megismert és az alapvető zenei műveltség körébe tartozó kompozíciók részleteit hallgatták meg a gyerekek. Az eredmény sajnos igen elszomorító számomra. A klasszikus zeneműveket a diákok kb. harmada ismerte fel. Az Éj királynőjének bosszúáriája volt a leginkább ismert, ami 40%-ot jelent. Bartók Béla: Román népi táncok kompozícióját mindösszesen a tanulók 10%-a ismerte fel. (7. táblázat).

7. táblázat: A klasszikus zeneművek ismerete (%p)

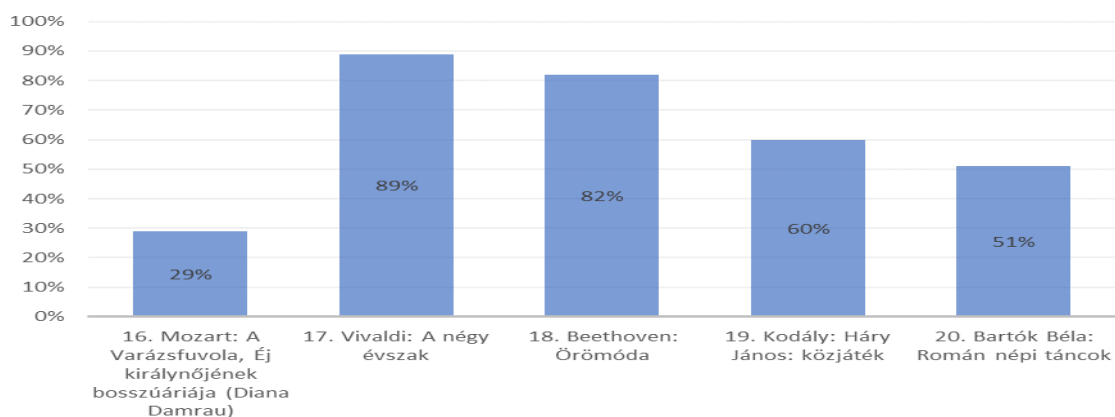
Évf.	Teljes teszt	Mozart: Varázsfu- vola	A.Vivaldi: Négy évszak	Beethoven: Örömóda	Kodály Háry Ján.	Z: Bartók B: Román n.
5.	10,47	5,56	27,78	0	16,82	2,2
6.	12,74	9,52	47,62	0	6,56	0
7.	17,92	33,33	40	6,67	4,62	5
8.	9,36	0	40	0	4	2,8
Teljes	10,1	21,75	31,08	6,67	32	10

A tanulók nagyobb arányban találták ismerősnek a zeneműrészleteket. Az előző feladathoz hasonlóan a Bartók kompozíciót a minta alig fele találta ismerősnek (16. ábra).

10. ábra. A klasszikus zeneművek ismerete (%p)

Az operarészlet – W. A. Mozart: Varázsfuvola; Éj királynőjének bosszúáriája – a legkevésbé kedvelt zenemű, és véleményem szerint sajnos egyben az opera műfaja is elutasított a diákok körében (29%). Ezzel szemben Vivaldi és Beethoven kompozíciói, annak ellenére, hogy kevesen találták el a művek címeit és a szerzőjüket, sokuk által kedvelt művek (17. ábra).

11. ábra. A klasszikus zenék kedveltségének eloszlása (%)

Összességében elmondható, hogy a teszt eredményei szerint az ide kapcsolódó hipotéziseim beigazolódni látszanak. Egyértelmű eredmény, hogy a diákok magasabb arányban tudták megnevezni és felismerni a kortárs filmzenéket, mint a klasszikus zenei példákat. Ahhoz, hogy átfogóbb eredményt kapjak a területtel kapcsolatban, szükségesnek tartottam a tanulók körében

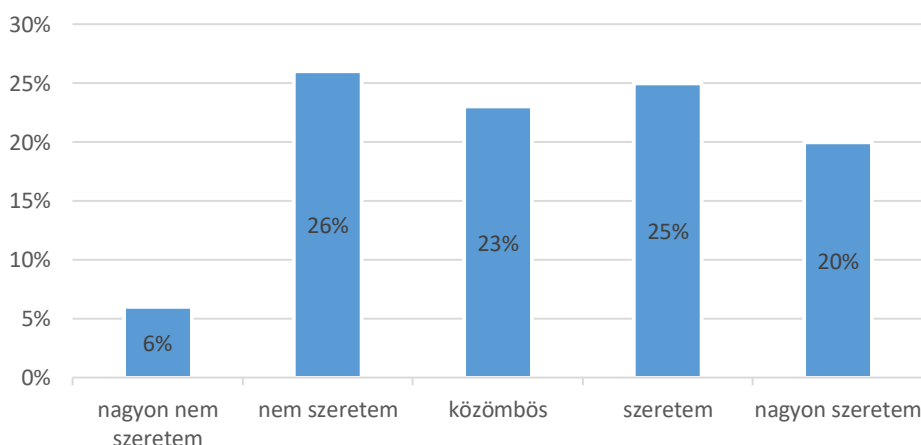
egy kérdőíves felmérést is végrehajtani, mivel csak így kaphatok teljes és megbízható képet a problémakörről.

3.2.4. A kérdőív bemutatása

Papíralapú kérdőívem összeállításánál törekedtem arra, hogy széleskörűen vizsgáljam a zenehallgatással kapcsolatos problémakört. A kérdőívben a tanulók nyitott és zárt kérdésekkel is találkozhattak, mivel szerettem volna, ha senkiben nem marad kimondatlan tapasztalat, vélemény, kritika. A kérdőív 33 kérdést tartalmazott. Az első néhány kérdésben a tanulók énekzene órával való kapcsolatáról érdeklődtem. Ezután rátértem a zenehallgatási- és a filmnézési szokásokra. Végül pedig a digitális eszközhasználati szokásokra voltam kíváncsi.

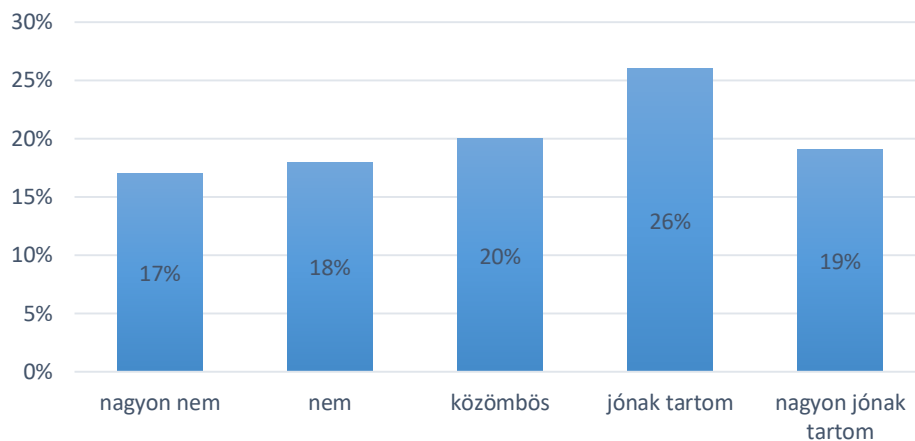
3.2.5. A kérdőív eredményei

Kérdőívem első kérdéseként feltettem azt a kérdést, hogy a tanulók mennyire kedvelik az énekzene órákat. A felső tagozatos tanulók inkább kedvelik az énekórákat (45%), harmaduk nem kedveli (32%) vagy közömbös számukra (23%) (18. ábra).

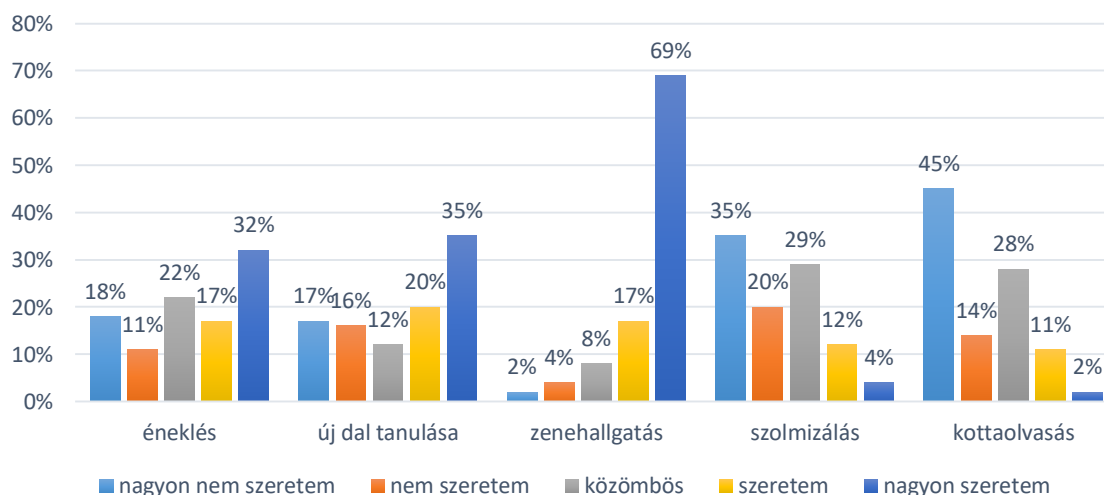
12. ábra. Az ének-zene órák kedveltsége (%p)

Második kérdésként azt tettem fel, hogy mennyire tartják magukat jónak ének-zenéből. A tanulók közel fele válaszolta azt, hogy valamennyire jónak tartja magát (45%). Viszont a tanulók 35%-a nem érzi jónak magát ének-zenéből (19. ábra). Véleményük ellenére ének-zene jegye szinte valamennyiüknek ötös lett (92%), mindösszesen a tanulók 8%-ának lett négyes, közepesre egy felső tagozatos tanulót sem értékelték a mintában.

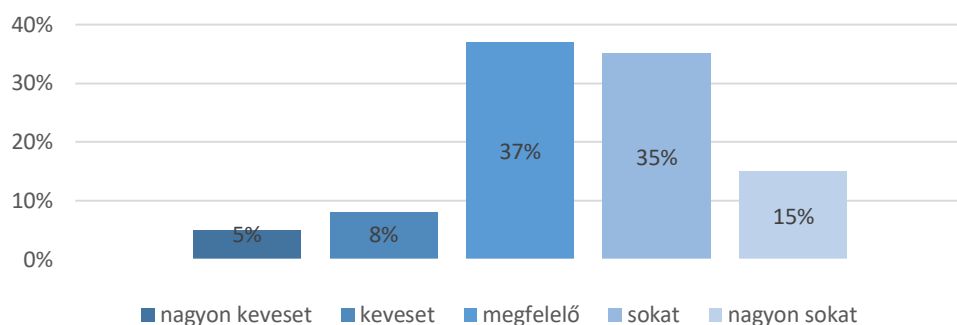
13. ábra. A legutóbbi félévben kapott jegyek eloszlása (%p)

Arra a kérdésre, hogy tanulnak-e, vagy tanultak-e valamilyen hangszeren számomra meglepő válasz érkezett. A diákok kicsivel több, mint a fele játszik vagy játszott hangszeren (51%). Úgy gondolom ez az iskola és a szülők érdeme is. Jó eredménynek tartom, hogy a hangszeres zene kevés tanuló életéből maradt ki. Az ének-zene órák egyes részterületeit is vizsgáltam, azt, hogy milyen mértékben szeretik azokat a felső tagozatos diákok. A kottaolvasást és a szolmizálást a tanulók több mint fele nem szereti. Az éneklést közel felük kedveli, egy új dal megismerését pedig inkább kedvelik. A vizsgálat központi tényezőjét, a zenehallgatást szerencsére nagyon szeretik a tanulók, ugyanakkor a kapcsolódó klasszikus zeneműveket már kevésbé (20. ábra).

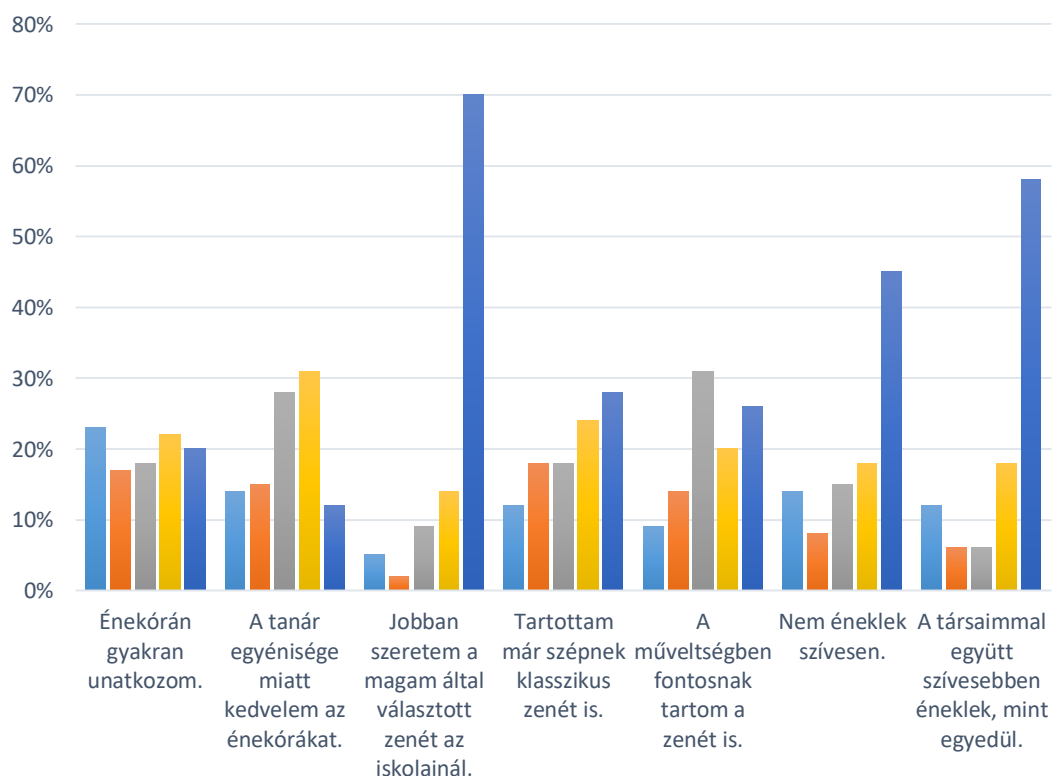
14. ábra. Az ének-zene órák részterületeinek kedveltsége (%p.)

A diákok ötfokozatú likert skálán jelölték a zenehallgatás gyakoriságát az énekórák során. A tanulók fele véleménye alapján sok zenét hallgatnak, közel 40%-uk szerint pont ez az időmennyiség szükséges a tanórai zenehallgatáshoz (21. ábra).

15. ábra. Az ének-zene órai zenehallgatás időtartama (%p)

Az az állítás, hogy az ének-zene órán gyakran unatkozom, jellemzi a tanulókat (42%) de nem meghatározóan, hiszen a tanulók 40%-a pedig azt válaszolta, hogy nem jellemző rá ez az állítás. A tanulók az énekórát leginkább a pedagógus személyisége miatt kedvelik (43%). Arra a kérdésre, hogy jobban szeretik-e a maguk által választott zenét, az iskolainál, egyértelmű válasz született. A tanulók 70%-a igennel válaszolt erre a kérdésre. Ez volt a legkimagaslóbb eredmény ebben a kérdéskörben. A következő kérdésre, hogy a tanulók tartottak-e már megragadónak és élvezetesnek klasszikus zenét, a tanulók kicsivel több, mint fele válaszolta azt, hogy tartott már szépnek klasszikus zenét (52%) (22. ábra).

16. ábra. Az énekóra jellemzése a diákok szerint (%p.)

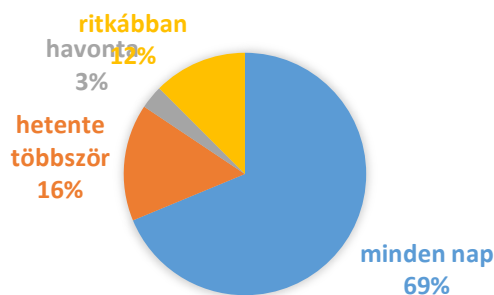
Az, hogy az általános műveltség része-e, és fontos-e a zenetanulás, a tanulók harmada közömbösen áll hozzá (31%), viszont a tanulók közel fele szerint (46%) igenis számít a műveltségben a zene jelenléte.

Az utolsó két kérdésben hasonló eredmények születtek. A tanulók többsége (63%) érzi úgy, hogy nem énekel szívesen az órákon, illetve, hogy szívesebben énekelnek akkor, ha társukkal együtt kell azt tenniük (76%).

A felső tagozatosok közel két harmada minden nap hallgat valamennyi zenét szabadidejében. Kevesebb, mint negyedük (23%) hetente többször és ugyanennyien (23%) csak havonta hallgatnak otthonukban saját maguk által választott zenét. A következő kérdés arra vonatkozott, hogy a tanuló szokott-e a családjával együtt különböző a zenéhez kapcsolódó tevékenységekben részt venni. A diákok nagy arányban hallgatnak családjukkal közösen zenét. Természetesen ilyenkor nincsenek megfigyelési szempontok és csak a zene élvezetéért, a saját gyönyörködtetésükre hallgatnak zenét. Énekelni és/vagy hangszeren játszani a minta ötöde szokott a családjával együtt. Hangversenyre körülbelül egyenlő arányban (fele-fele) járnak, és nem járnak a tanulók családjukkal. Mivel a megkérdezettek maximum 14 évesek, így a legtöbb koncertre nem mehetnek be egyedül (sem komolyzenei, sem egyéb aktuális pop, rock, stb. koncertre). Következésképp, ha a szülő jár valamilyen koncerten, akkor a gyereket viheti magával.

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy a tanulók hallgatnak-e az ének-zene órán kívül komolyzenét, a legtöbben ritkán teszik ezt (48%). A tanulók 37%-a soha nem hallgat, 15%-a viszont gyakran hallgat klasszikus zenét. A következő kérdés az volt, hogy az énekórákon foglalkoznak-e a tanulók könnyűzenével. A válaszadók 41%-a válaszolta azt, hogy gyakran foglalkoznak könnyűzenével. Közel fele (51%) pedig azt válaszolta, hogy ritkán foglalkoznak vele. A válaszok alapján arra következtethetünk, hogy a könnyűzenével (például aktuális és divatos popzenékkel) is foglalkoznak az ének-zene órán, ugyanakkor egyrészt a könnyűzene műfajának fogalmát még nem teljesen biztos, hogy megértették a tanulók, másrészt ez részben egyéni vélemény is, hogy ki szerint gyakori és ki szerint ritka az, amikor ilyen művekkel foglalkoznak.

A következő kérdésem azt vizsgálta, hogy a diákok milyen gyakran hallgatják a YouTube felvételeit. Az eredmények alapján a diákok két harmada minden nap, a tanulók kevesebb, mint ötöde pedig hetente többször látogatja a YouTube oldalait (23. ábra). Megvizsgáltam azt is, hogy változik-e az idő előrehaladtával a YouTube-ra fordított idő, ám kiderült, hogy ez nincsen összefüggésben a használókkal. A YouTube-ot nemtől, kortól, és a családi háttértől függetlenül mindenki használja.

17. ábra. A YouTube otthoni használatának időtartama (%)

A következő kérdésben kíváncsi voltam arra, hogy van-e, illetve, hogy mi a kedvenc YouTube csatornája a tanulóknak. A kérdés nyitott volt, tehát szabadon, bármit lehetett rá válaszolni. A kérdésre az alábbi válaszok születtek: *Benipowa*, *Gameplay csatornák*, *Magyarósi Csaba*, *Manuel*. Ezek többnyire olyan aktuális, könnyűzenei csatornák, melyek jelzik a felső tagozatos tanulók érdeklődési körét. A pedagógusok és a szülők feladata is, hogy megtanítsák a gyerekeket a tudatos internethasználatra. Érdeemes lenne olyan csatornákat mutatni nekik, melyek a helyes irányba terelik őket és mégis érdekes, akár fejlesztő tartalmat osztanak meg.

A 15. kérdés arra vonatkozott, hogy milyen filmeket néznek a felső tagozatos tanulók. A válaszokból kiderül, hogy többnyire animációs/rajz-filmeket és vígjátékokat (90%) néznek, de előfordul akciófilm (70%) vagy kisebb mértékben egyéb, például természetfilm is. A tanulók ízlése tehát kezd körvonalazódni. Ha olyan filmzenét szeretnénk bemutatni, melyeket már ismernek, akkor elsősorban animációs/rajzfilmekből válogassunk. Fontos megjegyezni, hogy a válaszlehetőségeknél nem kellett csak egyre szavazni, így sok olyan volt olyan, aki 2-3 műfajt is megjelölt kedvenceként (akciófilm, animációs/ rajzfilm, vígjáték).

Arra, hogy járnak-e moziba, a tanulóktól azt a választ kaptuk, hogy igen, mindenki jár moziba. A felső tagozatosok több, mint fele (54%) gyakran jár moziba. A kérdés-válasz több okból is érdekes lehet, az otthoni filmnézés nem olyan minőségű, mint egy moziban. A moziban a hang és kép minőségével a néző a katarzis állapotát élheti át, a moziba járás általában közösségi élményt és kikapcsolódást is jelent a tanulók számára.

A 17. kérdésben arra kerestem választ, hogy mely filmeket ismerik a tanulók. A felsoroltak közül szinte mindenki (92%) ismerte az összes filmet. Több mint felét látták is. A felsorolt 15 filmből a tanulók legalább 84%-a látta a filmek kétharmadát.

A 18. kérdésben a diákok kedvenc filmjeire kérdezett rá. A kérdés nyitott volt, így most a legjellemzőbb válaszokat idézem: *Karib-tenger kalózái*, *Kincsem*, *Star Wars*, *Marvel* filmek, stb. Jellemzően az aktuálisan bemutatott filmeket kedvelik a diákok, amelyek gyakran kevésbé értékes mondanivalót hordoznak, és gyakran nem is a felső tagozatos korosztály számára

javasoltak. Az iskolai zenei nevelés, és általában a művészetoktatás kiemelt célja lehetne az, megtanítsuk a tanulóinkat az értékes művészeti alkotások felismerésére, amelynek része a mai modern világunkban a filmművészet is.

Rákérdeztem arra, hogy milyen zenei stílusokat kedvelnek a tanulók, amelyre a következő válaszok születtek: a pop (92%), a rock (87%), a rap (72%), metal (54%), jazz (54%), reggae (33%), klasszikus (33%) és a mulatós zene (52%) stílusai szerepeltek a kedvelt zenei műfajok között. Sajnos a mulatós, mint divatos zenei műfaj elkezdett terjedni, és talán az otthoni környezetben, de egyre gyakrabban találkozunk vele a tanulók. A klasszikus zenét a tanulók mindösszesen egyharmada kedveli.

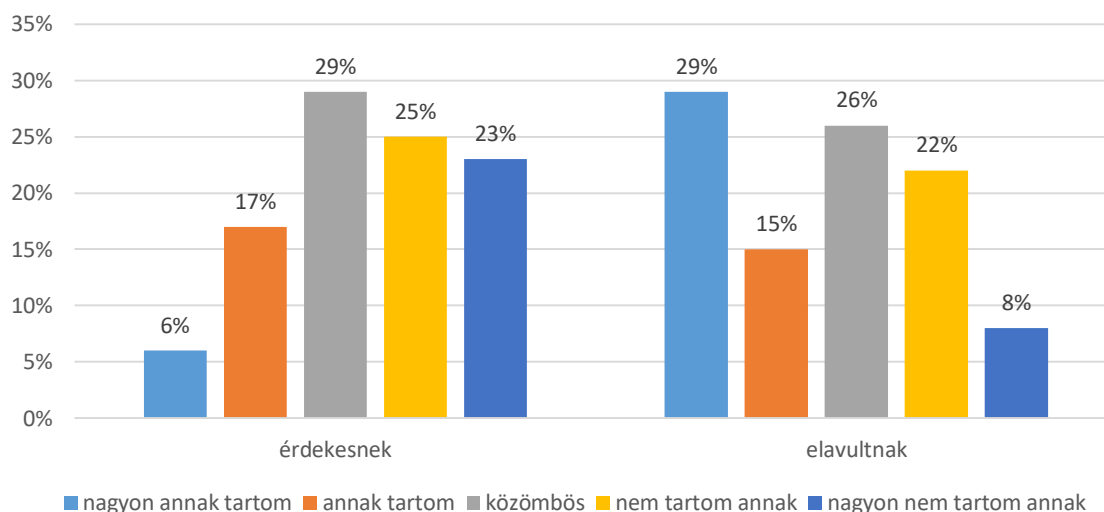
A 20. kérdés egy olyan nyitott kérdés volt, melyben szerettem volna megtudni azt, hogy ha a diákok maguk dönthetnék el, akkor ők milyen zenei műfajokról tanulnának szívesen az ének-zene órákon. A válaszok több mint fele (68%) azt írta, hogy szívesen tanulnának a kortárs könnyű zenei műfajokról, azaz ahogyan ők fogalmaztak „*modern zenéről*”.

A következő kérdésben a kedvenc zenedarabokat és előadókat írhattak a tanulók. A válaszuk az előzmények alapján nem volt meglepő, mivel az aktuális, modern, főleg popzenei előadókat és számaikat nevezték meg. Például: Ed Sherran, Ákos, Ariana Grande, stb. Egyértelműen látszódik, hogy az aktuális zenék és előadók hatással vannak a diákok zenei ízlésére. A felgyorsult könnyűzenei ipar miatt az értékálló zenedarabok kiválasztása nem egyszerű, és szaktudást feltételez a pedagógus részéről.

A 22. kérdés az volt, hogy az iskolában milyen gyakran használnak IKT eszközöket az ének-zene órákon (laptop, interaktív tábla, tablet, stb.). A diákok kétharmada soha vagy ritkán használ digitális eszközöket. Megkérdeztem a tanulókat, hogy szeretnék-e gyakrabban használni az IKT eszközöket az ének-zene órákon, amire egyöntetű válasz született: szinte valamennyien azt válaszolták, hogy szeretnék többet használni azokat. A digitális eszközök ének-zenei alkalmazása a pedagógusok részéről még mindig problémát jelent, talán nem eléggé képzettek és sok lehetőséget nem is ismernek, melyekkel élvezetesebbé tehetnék a zeneoktatást.

A 24. kérdés arra vonatkozott, hogy a tanulók hol hallgatnak zenét. Csaknem 90%-a a tanulóknak a YouTube-ot nyitja meg elsőnek, ha zenét szeretne hallgatni. Emellett az egyéb alkalmazás, azaz Tiktok (67%) és Spotify (56%) is nagymértékben helyet kapott. Itt is feltűnik, hogy a YouTube kiemelt helyen van a fiatalok életében. Érdekes lenne a YouTube-t egyrészt az órába bevonni, másrészt a tanulókat rávenni arra, hogy helyesen használják az oldalt, és keressék az értéket képviselő videókat.

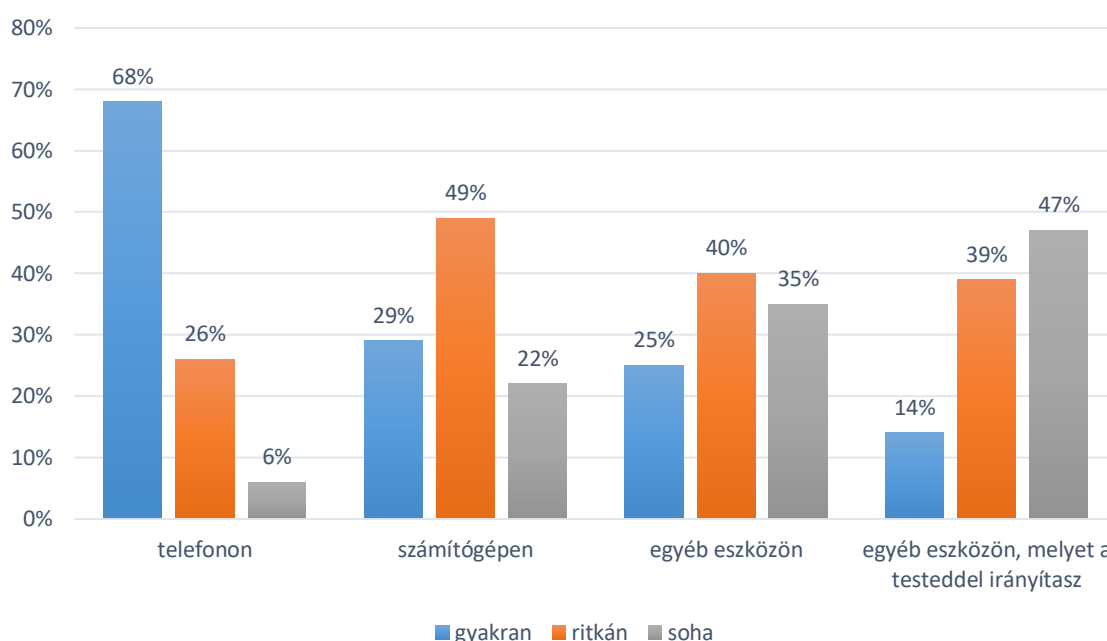
A YouTube ének-zenei órai megfelelő és ajánlott alkalmazásával kapcsolatban az Egyesült Államokban már könyv is született. A következőekben azt kérdeztem, hogy a tanulók mennyire tartják érdekesnek az énekórán hallott zenét. A diákok közel fele (48%) érdekesnek tartja a hallott zeneműveket. A tanulók 41%-a azt válaszolta azt, hogy az énekórán gyakran foglalkoznak könnyűzenével. Tehát az újító pedagógus és a diák között továbbra is szakadék tátong, (az utóbbiak szerint) talán az aktualitás problémája miatt (24. ábra).

18. ábra. Az ének-zene órák zenehallgatási anyagának megítélése (%p.)

Zenehallgatással kapcsolatos kérdésemben arra kerestem választ, ha a diák már hallotta egy filmben az adott filmzenét, akkor szívesen hallgatná-e meg ismételten azt az ének-zene órán is. A tanulók 74%-a szívesebben hallgat meg olyan zeneművet, amit már hallott egy filmben. A diákok közel 70%-a pedig szívesebben hallgat meg egy zenét akkor, ha ahhoz videoklip is kapcsolódik. A fiatalok szeretik, ha kép/videó kapcsolódik a zenéhez, így teljes belemerüléssel tudnak figyelni egy dologra. Itt azért meg kell említenem, hogy ez nem tudatos, aktív zenehallgatás, nincsenek megfigyelési szempontok, viszont a pedagógus számára esetleg egy új kiindulópont lehet a mozgókép és a hang kapcsolata. A következő kérdés arra vonatkozott, hogy milyen hangszereket ismernek a tanulók. Szerencsére sokféle válasz született a kérdésre. A tanulók számtalan hangszert és hangszínt ismernek. A leggyakrabban említettek (90% felett): gitár, zongora, hegedű, cselló, furulya, fuvola, dob, nagybőgő, trombita, stb.

A felső tagozatos tanulókat arról is kérdeztem, hogy milyen gyakorisággal játszanak IKT eszközön. Legtöbben a telefonjukon játszanak, közel 70%-uk. A *Dance Central* nevű táncos játék, amelyet a tánc kedvelők egymás és barátai között is megoszthatnak, amely érzékelővel követi a mozgást, és a tánchoz a zenék közül is lehet válogatni, számos egyéb zenés, mozgásos digitális játéknál is van lehetőség arra, hogy mi irányítsuk, ilyen Wiit, az Xbox kinectet, vagy egyéb más eszköz, például a VRt. A tanulók majdnem fele (47%) választotta azt, hogy ő egyáltalán nem, 39%-a pedig, hogy csak ritkán játszik ilyen eszközökön (25. ábra). Számomra ez meglepő, hiszen ebben a játékmódban a játékosnak mozognia kell, sok szülőnek problémát jelent, hogy a gyermeke nem mozog eleget. Véleményem szerint ez könnyen kiküszöbölhető lenne ezzel a módszerrel.

19. ábra. Játék digitális eszközökön (%p.)

A kérdőívem végén az iránt érdeklődtem, hogy a tanulók milyen digitális játékokkal szeretnek játszani és azt milyen gyakorisággal teszik. A tanulók több, mint 60%-a az általam jelölt játékokból több, mint négyet gyakran alkalmaz szabadidejében, ilyenek például a Lol, CS, Fortnite, Angry Birds vagy a Subway Surfers. Az edutainment, a játszva tanítás, valamint a gamifikáció, vagyis a játékosítás alapvetően a tanulói motivációt tartja szem előtt. A zenepedagógusoknak is törekednie kell tehát arra, hogy minél izgalmasabban és változatosabb formában tanítsák diákjaikat.

Legutolsó kérdéseim a tévénézéssel kapcsolatos tanulói szokásokat vizsgálták. A diákok közel 60%-a minden nap, ötödük heti rendszerességgel néz tévéműsorokat. A 33. és

egyben az utolsó kérdésem is ehhez a témakörhöz kapcsolódott. Arra voltam kíváncsi, hogy a tanulók, mely aktuális zenéhez kapcsolódó tévéműsorokat követik figyelemmel. A választási lehetőségek között megadtam az *X-faktort*, a *Sztárban sztárt* és a *Fölszállott a páva* zenés műsorokat. A diákok 57%-a rendszeresen nézi valamelyik zenés tévéműsort. Úgy gondolom, hogy ez talán jó arány összehasonlítva azzal, hogy a tanulók 83%-a legalább heti rendszerességgel néz tévét, tehát a tévéző felső tagozatosok több mint fele tehetségkutató versenyeket követ a tévében.

4. Összegzés

Dolgozatom elején bemutattam a netgeneráció sajátosságait, mivel fontos ismernünk a tanulóink jellemző tulajdonságait, kiknek is tervezünk újításokat, új módszereket és tartalmakat. A motivációról írtam röviden, hogy lássuk azt, hogy honnan-hová lehet eljutni, azaz a közömbösség és nem szeretem érzéstől az áramlatélményig. A következő részt a helyes zenehallgatás módszerének és a zenei képességfejlesztés ismertetésének szenteltem. A 2020-as NAT-tal kapcsolatban a jelenleg hatályban lévő jogszabályokat hívtam segítségül, hogy átláthatóvá váljon az, hogy milyen keretek közé lehet beilleszteni a filmzene meghallgatását. A zenehallgatási anyagban olyan ismert és a gyerekek által kedvelt filmzene található, melyekkel talán érdemes lenne az ének-zene órák során részletesebben is megismerkedni.

Kutatásomban 10-14 éves diákok zenehallgatáshoz kapcsolódó ismereteit vizsgáltam saját felépítésű teszttel. A tesztnek (Cronbach alfa=0,785) és valamennyi altesztjének reliabilitása megfelelő volt, tehát alkalmasnak bizonyult a terület vizsgálatára. A teszt a legmegbízhatóbban a tanulók filmzenei ismereteit méri. A mintában részt vevő diákok átlageredménye a filmzene alteszten közel 70%, szignifikáns különbség nem volt az a felső tagozatos évfolyamok között.

A zenehallgatási teszttem hipotézisei beigazolódtak, így az első hipotézisem is, mely szerint a felső tagozatos diákok felismerik a népszerű filmzenéket. A tesztben szereplő kilenc filmzenéből hetet szinte valamennyi diák felismert. Továbbá a kérdőívben eredményeiből is megtudtuk, hogy a tanulók szintén 90% körüli arányban ismerik a legnépszerűbb filmeket. A második hipotézisem, hogy a tanulók kedvelik a filmzenéket, szintén beigazolódtott. A zenehallgatási tesztben a 9 filmzenéből 8-at 80% feletti arányban minősítettek kedveltnek. A teszthez kapcsolódó utolsó hipotézisem szintén igazolást nyert, hiszen a legnépszerűbb,

legismertebb klasszikus zenékből kiválasztott öt kompozíciót, a felső tagozatos tanulóknak kevesebb, mint a fele ismerte fel.

A kérdőíves kutatáshoz kapcsolódó hipotézisem: a tanulók szerint az ének-zene órák zenehallgatási anyaga kevésbé motiváló számúra, igaznak bizonyult, a diákok közel fele ért ezzel egyet. Az eredmények alapján a diákok szívesen hallgatnának a zenei órákon modern, kortárs zenei műfajokat, például filmzenét is. A következő hipotézisem szintén igazolást nyert, mivel a diákok kétharmada hallgat szívesebben úgy zeneművet, ha ahhoz videoklip is kapcsolódik. A diákok 74%-a jobban szereti azt a zenét meghallgatni, amit korábban már hallott egy filmben.

Az utolsó hipotézisem szerint a zenetanárok alig foglalkoznak könnyűzenével az ének-zene órákon. Ez az állításom nem igazolódott be, mivel a diákok több mint 90%-a szerint valamilyen mértékben, de foglalkoznak könnyűzenével a zenei órák folyamatában, ugyanakkor a tanulók számára a könnyűzene fogalma kevésbé tisztázott, vagy nem ismert. Értékálló, tanórai bemutatásra is alkalmas könnyűzenei műfajokkal kevés empirikus kutatás foglalkozik a zeneoktatással kapcsolatban, szerepük a képességfejlesztés és az ismeretközlés területein nem tisztázott.

Véleményem szerint az alsó tagozatos énekórákhoz kapcsolódó zenehallgatást lenne fontos úgy megalapozni a zenepedagógusoknak, hogy annak kialakult eszközeivel, módszereivel a 10-14 éves korosztály számára is megvalósuljon az áramlatélmény a klasszikus kompozíciók hallgatásakor is. A klasszikus zene megszerettetésével pedig hangversenyre járó közönséget neveljünk fiataljainkból.

A filmművészet, az IKT eszközök és az egyes művészeti ágak megfelelő és gazdag eszköztára a diákjaink számos képességét tudják hatékonyan fejleszteni, amelyekkel hozzájárulhatunk médiaműveltségük, illetve a médiatudatosság kialakításához és fejlesztéséhez is.

5. Felhasznált irodalom

Bodnár Gábor, Erdős Ákos és Kabdebó Sándor (2015): *Ének-zenei ismeretek*. Komáromi Nyomda és Kiadó Kft., Budapest.

Csikszentmihályi Mihály (1997): *Flow – Az áramlat. A tökéletes élmény pszichológiája*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Dóra László (2017): Médiaműveltség az USA-ban – egy bostoni példa. *Neveléstudomány: oktatás – kutatás – innováció*, 5(2), 5-13.

Laczó Zoltán (1984): *Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában*. Tankönyvkiadó, Budapest.

Kerecsényi László és Csillagné Dr. Gál Judit (1985): *Ének-zene tanítás az alsó tagozatban*. Tankönyvkiadó Vállalat, Budapest.

Koelsch, S. (2014). Music processing in the brain. In: Jaeger, D. és Jung, R. (szerk.): *Encyclopedia of Computational Neuroscience*. Springer, 1–34.

Nemes Orsolya (2019): *Generációs mítoszok: Hogyan készülünk fel a jövő kihívásaira?*. HVG Könyvek.

Mrázik Julianna (2006): Médiumpedagógia. In: Bárdossy Ildikó, Forray R. Katalin, Kéri Katalin (szerk.): *Tananyagok a pedagógia szakos alapképzéshez*. Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Neveléstudományi Intézete Kiadó, Pécs.

Oroszné Tornyai Lilla (1999): *Énektanítói alapismeretek*. Kecskeméti Tanítóképző Főiskola, Kecskemét.

Pappné Vencsellői Klára (2007): *Ének-zene tantárgy-pedagógia az alsó tagozatban éneket tanító pedagógusok számára*. Pedellus Tankönyvkiadó.

Elektronikus cikkek, tartalmak:

A Nemzeti alaptanterv tervezete 2018

https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2018/08/a-nemzeti-alaptanterv-tervezete_2018.08.31.pdf (2021. február 2.)

Baráth Zoltán, Bekényi József, Buzás Zsuzsa, Uher Bertalan, Asztalos Andrea, Nagy János, Horányi Sándor, Pozsár Eszter, Kovács Attila: Tanulmányok a zeneművészeti ág módszertani fejlesztéséhez

https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/mzmsz_modszertani_fejlesztes_zene.pdf

(2021. február 08.)

Buzás Zsuzsa: A kottaolvasási képességek mérése 10-14 éves tanulók körében
<http://doktori.bibl.u-szeged.hu/3764/2/tezisek%20Buzas%20Zsuzsa.pdf> (2021. február 8.)

Csapó, B. (2009): <https://ofi.oh.gov.hu/tudastar/tanulas-fejlesztese/tudas>
kompetenciák (2021. február 8.)

Benedekfi István és Buzás Zsuzsa:
https://www.parlando.hu/2016/2016-1/Benedekfi_Istvan_Buzas_Zsuzsa.pdf (2021. április.
10.)

Gévayné Janurik Márta: A zenei hallási képességek fejlődése és összefüggése néhány
alapkészséggel 4–8 éves kor között
http://www.edu.u-szeged.hu/phd/downloads/gevayne_janurik_ertekezes.pdf (2021.
február 8.)

Jakab György (2014): *A médiaoktatás értelmezési
kereteiről*. [https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-media-oktatas-ertelmezesi-
kereteirol](https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-media-oktatas-ertelmezesi-kereteirol) (2021. 06. 09.)

Janurik Márta: Áramlatélmény az iskolai ének-zeneórákon
http://av.edia.hu/mped/document/Janurik_MP1074.pdf (2021. február 8.)

Janurik Márta: Az ének-zene oktatás megújulásának lehetőségei
https://mersz.hu/mod/object.php?objazonosito=matud_f7943_i3 (2021. február 8.)

KIEGÉSZÍTŐ ÚTMUTATÓ az Oktatási Hivatal által kidolgozott, Útmutató a
pedagógusok minősítési rendszerében a Pedagógus I. és Pedagógus II. fokozatba lépéshez c.
dokumentumhoz Ének-zene
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/pem/enek_kieg_2017.pdf (2021. február 8.)

Koltay Tibor (2009): *Médiaműveltség, média-írástudás, digitális
írástudás*. [https://www.mediakutato.hu/cikk/2009_04_tel/08_mediamuveltseg_digitalis_irastu
das](https://www.mediakutato.hu/cikk/2009_04_tel/08_mediamuveltseg_digitalis_irastudas) (2021. 06. 09.)

Komár Zita: Generációelméletek
<https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas/generacioelmeletek> (2021. február 8.)

MAGYAR KÖZLÖNY: Nemzeti alaptanterv (2012)
https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/mk_nat_20121.pdf (2020. december
30.)

MAGYAR KÖZLÖNY: Nemzeti alaptanterv (2020)
[file:///C:/Users/Cs%C3%B3ka%20Tam%C3%A1s/Downloads/MK_20_017%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Cs%C3%B3ka%20Tam%C3%A1s/Downloads/MK_20_017%20(1).pdf)
(2021. február 8.)

Nagyné Rápli Györgyi (2017): *Módszertani ötletek Gondolatok az ének-zene tanításáról*. <http://docplayer.hu/105012470-Modszertani-otletek-gondolatok-az-enek-zene-tanitasarol.html> (2021. 05. 07.)

Szabó Norbert: Zenesziget Játékosítás (gamifikáció) digitális eszközökkel az ének-zene oktatásban (GYERMEKNEVELÉS online tudományos folyóirat) <https://docplayer.hu/107438263-Zenesziget-gyermekneveles-online-tudomanyos-folyoirat-szabo-norbert-szegedi-tudomanyegyetem-nevelestudomanyi-doktori-iskola.html> (2021. február 8.)

Székely Levente: Az új csendes generáció 2012 https://undergroundbolt.hu/betekinto/betekinto_orossdaniel_ifjusagugyszovegyujtemeny.pdf (2021. február 14.)

Egyéb források:

Képek: [Pixabay.com](https://pixabay.com)

Ajánlott online feladatok és játékok gyűjteménye: <https://www.okosdoboz.hu/>

<https://wordwall.net/hu/>

<http://www.zenesziget.eu/>

<https://kahoot.it/>

Ajánlott zenehallgatási linkek: <https://www.youtube.com/>

6. Mellékletek

1. ábra: Évfolyamtársaim filmzenei koncertjének plakátja

2. sz. melléklet: A kérdőív

Nemed:	Fiú	Lány
Életkorod:		
Osztályod:		
Iskola:		

Anya legmagasabb iskolai végzettsége:

Apa legmagasabb iskolai végzettsége:

Milyen településről jársz iskolába?

1. Mennyire szereted az ének-zene órát? (Karikázd be! 1-nem szeretem, 5-nagyon szeretem)

1 2 3 4 5

2. Mennyire érzed magadat jónak ének-zenéből? (Karikázd be! 1- egyáltalán nem érzem magam jónak, 5- nagyon jónak érzem magam)

1 2 3 4 5

3. Karikázd be a legutóbbi félévben kapott ének-zene jegyed!

1 2 3 4 5

4. Tanulsz-e/ tanultál-e valamilyen hangszeren? Ha igen, milyen hangszeren?

a) igen hangszer:

b) nem

5. Mennyire kedveled az énekórák részterületeit?

éneklés	1	2	3	4	5
új dal tanulása	1	2	3	4	5
zenehallgatás	1	2	3	4	5
szolmizálás	1	2	3	4	5
kottaolvasás	1	2	3	4	5

6. Mennyi időt töltötök zenehallgatással az énekórán? (1- nagyon keveset, 5-nagyon sokat)

1 2 3 4 5

7. Karikázd be, mennyire igazak rád az alábbi állítások?

Énekórán gyakran unatkozom.	1	2	3	4	5
A tanár egyénisége miatt kedvelem az énekórákat.	1	2	3	4	5
Jobban szeretem a magam által választott zenét az iskolainál.	1	2	3	4	5
Tartottam már szépnek klasszikus zenét is.	1	2	3	4	5
A műveltségben fontosnak tartom a zenét is.	1	2	3	4	5
Nem éneklek szívesen mások előtt.	1	2	3	4	5
A társaimmal együtt szívesebben éneklek, mint egyedül.	1	2	3	4	5

8. Milyen gyakran hallgatsz zenét?

a) minden nap

b) hetente többször

- c) havonta pár alkalommal
- d) ritkábban

9. Szoktál-e a családdal közösen...

- a) zenét hallgatni? igen/ nem
- b) énekelni? igen/ nem
- c) hangszeren játszani? igen/ nem
- d) koncertre menni? igen/ nem

10. Szoktál-e komolyzenét hallgatni az énekórán kívül?

gyakran ritkán nagyon ritkán soha

11. Szoktatok-e az énekórán könnyűzenével foglalkozni?

gyakran ritkán nagyon ritkán soha

12. Szoktál-e YouTubeot használni?

- a) minden nap
- b) hetente többször
- c) havonta pár alkalommal
- d) ritkábban

13. Milyen tartalmat szoktál a YouTubeon nézni?

- a) vlog
- b) zene, klip
- c) paródia
- d) gameplay
- e) egyéb:

14. Van-e kedvenc YouTube csatornád? (ha igen, nevezd meg őket)

.....

.....

.....

.....

15. Milyen filmeket szoktál nézni?

- a) akciófilm
- b) animációs film/ rajzfilm
- c, vígjáték
- c) egyéb:

16. Szoktál-e moziba menni?

gyakran ritkán nagyon ritkán soha

17. Húzd alá azokat a filmeket, amelyeket ismered! Keretezd be azt amelyiket már láttad!

- a) Harry Potter
- b) Pókember
- c) Vasember
- d) Bosszúállók
- e) Jégvarázs
- f) Karib-tenger kalózzai
- g) Tom és Jerry
- h) Csillagok háborúja (Star Wars)
- i) Oroszlánkirály
- j) X-men
- k) Micimackó (Barátom Róbert Gida)
- l) A nagy ho-ho-horgász
- m) Aladdin
- n) Mulan
- o) A kis hableány
- p) Ilyen filmeket ismerek még:.....

18. Melyek a kedvenc filmjeid? (Sorolj fel legalább négyet!)

.....

.....

.....

.....

19. Milyen zenei stílusokat szeretsz? (Karikázd be!)

pop, rock, metal, disco, latin, jazz, blues, country, reggae, funky, hip-hop, rap, klasszikus, népzene, mulatós

20. Ha te dönthetnéd el, hogy mit tanuljatok énekórán, mi lenne az?

.....

.....

.....

21. Melyek a kedvenc zenéid és előadóid? (Írj legalább hármat!)

.....
.....
.....
22. Az iskolában milyen gyakran használtok okos eszközöket, laptopot, interaktív táblát, stb.?

gyakran ritkán nagyon ritkán soha

23. Szeretnéd-e, ha gyakrabban használnátok okos eszközöket, laptopot, interaktív táblát, stb.?

igen nem

24. Milyen eszközön hallgatsz zenét?

- a) rádió
- b) YouTube
- c) Tv
- d) Egyéb alkalmazás: (Tiktok, Spotify, stb.)

25. Mennyire tartod érdekesnek az énekórán hallott zenéket? (1-legkevésbé, 5-nagyon érdekesnek)

1 2 3 4 5

26. Mennyire tartod érdekesnek az énekórán hallgatott zenéket? (1-unalmas, 5-nagyon érdekes)

1 2 3 4 5

27. Szívesebben hallgatsz-e zenét, ha azt már hallottad egy filmben?

igen nem

28. Szívesebben hallgatsz-e zenét, ha van hozzá videóklip is?

igen nem

29. Írj le minél több hangszernek a nevét! Karikázd be, melyeknek ismered a hangját!

.....
.....
.....

30. Milyen gyakran játszol?

Telefonon: gyakran ritkán soha

Számítógépen: gyakran ritkán soha

Egyéb eszközön (PS, Xbox, stb.): gyakran ritkán soha

Egyéb olyan eszközön melyet a testeddel irányítasz (Wii, Xbox kinect stb.):

gyakran ritkán soha

31. Mely játékokkal szoktál játszani?

- a) Pubg
- b) Lol
- c) Wow
- d) CS
- e) Fortnite
- f) Dota
- g) Angry Birds
- h) Subway Surfers
- i) Candy Crush Saga
- j) Hill Climb Racing
- k) Clash Royal
- l) Egyéb:

32. Milyen gyakran nézel tv-t?

- a) minden nap
- b) hetente többször
- c) havonta pár alkalommal
- d) ritkábban

33. Mely tv műsorokat nézed?

- a) X-faktor
- b) Sztárban sztár
- c) Fölszállott a páva
- d) Egyéb tv műsor:

3. sz. melléklet: A zenehallgatási teszt

A zenehallgatási anyaghoz kapcsolódó feladatlap:

Kedves Tanuló!

Húsz zenemű egy rövid részletét fogod hallani. Mely számokat ismered fel közülük? Ha tudod a címüket, esetleg az előadót is, kérlek, hogy nevezd meg őket!

Mely számok ismerősek vagy nem ismerősek számodra?

Mely számok tetszenek, vagy nem tetszenek?

Kérlek, hogy jelöld ezeket az információkat az alábbi táblázatban!

Cím	Ismerős	Nem ismerős	Tetszik	Nem tetszik
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				
11.				
12.				
13.				
14.				
15.				
16.				

17.				
18.				
19.				
20.				

Megoldás:

1. Csillagok háborúja (Star Wars): The Imperial March (Darth Vader's Theme)
2. Csillagok háborúja (Star Wars): The Main Theme
3. A Karib-tenger kalózzai (Pirates of the Caribbean): He's a Pirate
4. Harry Potter: Hedwig's Theme
5. Oroszlánkirály (The Lion King): Circle of Life
6. Oroszlánkirály (The Lion King): Hakuna Matata
7. A Gyűrűk ura (The Lord of The Rings)
8. Jégvarázs (Frozen): Legyen hó (Let It Go)
9. Marvel: Pókember hazatérés (Spiderman- Homecoming)
10. Angry Birds
11. Subway Surfers
12. Hill Climb Racing
13. L. Fonsi: Despacito
14. L. Fonsi feldolgozás
15. X-faktor: (közös dal) Nem elég
16. W. A. Mozart: A Varázsfuvola, Éj királynőjének bosszúáriája (Diana Damrau)
17. A. Vivaldi: A négy évszak (Tavaszi)
18. L. v. Beethoven: Örömmód
19. Kodály Zoltán: Hány János – Közjáték
20. Bartók Béla: Román népi táncok